

**Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Кафедра туристичного бізнесу та рекреації**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему

Шляхи організації пізнавальної подорожі до Львова для людей з особливими потребами

Здобувача Леоніда ПОЛЯКОВА
IV курсу МТ-43 групи
Керівник Світлана ШЕКЕРА
Консультант: Наталя ДОБРЯНСЬКА

Кваліфікаційна робота допускається до захисту
Рішення кафедри від 03.06.2024 р., протокол № 9

Завідувачка кафедри ТБ та Р _____ Наталя ДОБРЯНСЬКА

Одеса – 2024 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет	<u>Технології вина та туристичного бізнесу</u>
Кафедра	<u>Туристичного бізнесу та рекреації</u>
Ступінь вищої освіти	<u>Бакалавр</u>
Спеціальність	<u>242 Туризм</u>
Освітня програма	<u>Міжнародний туризм</u>

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав.кафедри ТБ та Р
Наталя ДОБРЯНСЬКА

«_____» _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА **Поляков Леонід Олегович**

1. Тема роботи Шляхи організації пізнавальної подорожі до Львова для людей з особливими потребами

Затверджена наказом ОНТУ від 05.09.2023 наказ №502 - 03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи 31 травня 2024 р

3. Вихідні дані роботи монографії, підручники, навчальні посібники, нормативно-правові документи, статистична звітність, офіційні сайти культурно-пізнавальних закладів

4. Перелік питань, які потрібно розробити

РОЗДІЛ 1 Теоретичні аспекти культурно-пізнавального туризму

РОЗДІЛ 2 Сучасний стан та перспективи розвитку культурно-пізнавального туризму

РОЗДІЛ 3 Проект культурно-пізнавальної подорожі для осіб з особливими потребами

5. Перелік графічного матеріалу Презентація до кваліфікаційної роботи бакалавра (14 слайдів)

6. Консультанти по роботі із зазначенням розділів роботи (для кваліфікаційної роботи бакалавра):

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
3	д.е.н., проф. Добрянська Н.А.		

7. Дата видачі завдання – «__» _____ 202_ р.

Керівник _____ Світлана ШЕКЕРА

Завдання прийняв до виконання _____ Леонід ПОЛЯКОВ

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи бакалавра	Термін виконання етапів роботи
1	Підбір інформації	10.04.2024
2	Написання 1 розділу	23.04.2024
3	Написання 2 розділу	03.05.2024
4	Написання 3 розділу	20.05.2024
5	Написання висновків	23.05.2024
6	Підготовка презентації	27.05.2024
7	Оформлення роботи	28.05.2024
8	Подача готової роботи	30.05.2024

Здобувач _____ Леонід ПОЛЯКОВ

Керівник роботи _____ Світлана ШЕКЕРА

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-дипломник _____ Леонід ПОЛЯКОВ

АНОТАЦІЯ

до кваліфікаційної роботи бакалавра

Робота містить 104 сторінок, 2 таблиць, 17 рисунків, список літератури з 43 найменувань, 2 додатків.

Метою виконання роботи є розробка ефективних шляхів організації пізнавальної подорожі до Львова для людей з особливими потребами, з урахуванням їхніх специфічних потреб та вимог. Це включає створення доступної туристичної інфраструктури, забезпечення інформаційної підтримки, розробку адаптованих екскурсійних програм та забезпечення безпеки туристів з обмеженими можливостями. Досягнення цієї мети сприятиме підвищенню якості життя людей з особливими потребами, розвитку інклюзивного туризму та покращенню туристичної привабливості Львова.

Об'єктом аналізу, узагальнень і дослідження виступають процес організації пізнавальних подорожей для людей з особливими потребами, зокрема, до міста Львова.

Завданням роботи передбачено виявити сутність культурно-пізнавального туризму та його ресурси, провести аналіз сучасного стану культурно-пізнавального туризму в Україні та світі, створити подорож до Львова для осіб з особливими потребами, розробити шляхи покращення організації культурно-пізнавальних подорожей для осіб з особливими потребами.

За результатами виконаної роботи сформульовані ключові висновки та рекомендації щодо розвитку доступного культурно-пізнавального туризму в Україні, які включають необхідність модернізації інфраструктури, підвищення якості послуг, впровадження інноваційних технологій, розвиток регіонального туризму, розширення міжнародної співпраці та залучення інвестицій та розроблено подорож до Львову для осіб з вадами слуху.

Одержані результати можуть бути використані для розробки стратегій та програм розвитку культурно-пізнавального туризму, підвищення конкурентоспроможності туристичних продуктів України на міжнародному ринку, а також для покращення інфраструктури та якості обслуговування туристів, що сприятиме залученню більшої кількості відвідувачів і економічному зростанню країни.

Рік захисту роботи 2024

ANNOTATION

to the qualification work of the bachelor

The work contains 104 pages, 2 tables, 17 figures, a bibliography of 43 items, 2 appendices.

The purpose of the work is to develop effective ways of organizing an educational trip to Lviv for people with special needs, taking into account their specific needs and requirements. This includes creating accessible tourist infrastructure, providing informational support, developing adapted excursion programs and ensuring the safety of tourists with disabilities. Achieving this goal will help improve the quality of life of people with special needs, develop inclusive tourism, and improve Lviv's tourist appeal.

The object of analysis, generalization and research is the process of organizing educational trips for people with special needs, in particular, to the city of Lviv.

The task of the work is to reveal the essence of cultural and educational tourism and its resources, to analyze the current state of cultural and educational tourism in Ukraine and the world, to create a trip to Lviv for people with special needs, to develop ways to improve the organization of cultural and educational trips for people with special needs.

Based on the results of the work, key conclusions and recommendations regarding the development of accessible cultural and educational tourism in Ukraine were formulated, which include the need to modernize the infrastructure, improve the quality of services, introduce innovative technologies, develop regional tourism, expand international cooperation and attract investments, and develop a trip to Lviv for individuals with hearing impairment.

The obtained results can be used to develop strategies and programs for the development of cultural and educational tourism, to increase the competitiveness of Ukrainian tourist products on the international market, as well as to improve the infrastructure and quality of tourist services, which will contribute to attracting more visitors and economic growth of the country.

The year of job protection is 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 Теоретичні аспекти культурно-пізнавального туризму	9
1.1 Сутність культурно-пізнавального туризму	9
1.2 Туристичні ресурси культурно-пізнавального туризму	15
1.3 Культурна спадщина як пріоритетний напрям розвитку культурно-пізнавального туризму	19
Висновки до 1 розділу	24
РОЗДІЛ 2 Сучасний стан та перспективи розвитку культурно-пізнавального туризму	26
2.1 Сучасний стан культурно-пізнавального туризму в Україні	26
2.2 Перспективи розвитку культурно-пізнавального туризму в Україні	35
2.3 Основні культурно-пізнавальні локації Львова	39
Висновки до 2 розділу	50
РОЗДІЛ 3 Проєкт культурно-пізнавальної подорожі для осіб з особливими потребами	52
3.1 Шляхи покращення організації культурно-пізнавальних подорожей для осіб з особливими потребами	52
3.2 Розробка культурно-пізнавального туру до Львова для осіб з особливими потребами	57
3.3 Розрахунок бруutto та нетто вартості	84
Висновки до 3 розділу	86
ВИСНОВКИ	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	92
ДОДАТКИ	96

ВСТУП

У сучасному світі інклюзія та забезпечення доступності для людей з особливими потребами стають пріоритетними напрямками розвитку суспільства. Це стосується не лише освіти, роботи чи повсякденного життя, але й туризму, який відіграє важливу роль у соціалізації, культурному збагаченні та психологічному добробуті кожної людини. Львів, як один із культурних та історичних центрів України, є привабливим місцем для туристів з різних куточків світу. Забезпечення доступності цього міста для людей з особливими потребами є не лише соціально значущим завданням, але й важливим кроком до покращення туристичної привабливості регіону.

Також організація пізнавальних подорожей до Львова для людей з особливими потребами має велике значення з точки зору соціальної інклюзії. Інклюзивний туризм дозволяє людям з обмеженими можливостями повноцінно брати участь у суспільному житті, подорожувати та отримувати нові враження. Відсутність фізичних та соціальних бар'єрів у туристичній сфері сприяє покращенню якості життя цих людей, підвищує їхню самооцінку та впевненість у своїх силах. Крім того, інклюзивний туризм допомагає змінювати стереотипи та упередження щодо людей з особливими потребами, сприяючи формуванню толерантного та відкритого суспільства. Окрім того організація пізнавальних подорожей до Львова для людей з особливими потребами має важливе економічне значення. Туристичний бізнес, що орієнтується на інклюзію та доступність, має можливість залучити нову категорію туристів, що позитивно вплине на економіку міста та регіону. Люди з особливими потребами та їхні родини готові витрачати кошти на комфортні та доступні подорожі, що створює додатковий попит на туристичні послуги. Розвиток інфраструктури, адаптованої для людей з обмеженими можливостями, сприяє покращенню загальної якості туристичних послуг та підвищенню конкурентоспроможності Львова на туристичному ринку.

Необхідно забезпечення доступності туристичних об'єктів та послуг для людей з особливими потребами сприяє збереженню та популяризації культурної спадщини Львова. Львів є містом з багатою історією та культурними традиціями, яке має численні архітектурні пам'ятки, музеї, театри та інші об'єкти культурної спадщини. Забезпечення доступу до цих об'єктів для людей з обмеженими можливостями дозволяє більшій кількості людей дізнатися про історію та культуру міста, сприяє збереженню та поширенню культурних цінностей. Крім того, адаптація культурних об'єктів для людей з особливими потребами може стати стимулом для проведення реставраційних та ремонтних робіт, що сприятиме збереженню історичних пам'яток.

Одним з основних аспектів організації пізнавальної подорожі до Львова для людей з особливими потребами є забезпечення доступної інфраструктури. Це включає адаптацію громадського транспорту, пішохідних зон, готелів, ресторанів, музеїв та інших туристичних об'єктів. Важливо, щоб усі ці об'єкти були обладнані відповідно до вимог доступності, мали пандуси, ліфти, спеціальні входні двері, відповідні санвузли та інші необхідні зручності. Крім того, необхідно забезпечити наявність спеціально навченого персоналу, який може надати допомогу людям з особливими потребами у разі необхідності.

Організація екскурсій та пізнавальних заходів також є важливим елементом пізнавальної подорожі для людей з особливими потребами. Необхідно розробити спеціальні екскурсійні маршрути, адаптовані для людей з різними видами обмежених можливостей. Це можуть бути маршрути, які включають відвідування історичних пам'яток, музеїв, театрів, культурних заходів та інших туристичних об'єктів. Важливо, щоб екскурсії проводилися з урахуванням потреб людей з обмеженими можливостями, мали доступні маршрути, відповідні умови для пересування та спеціально навчених гідів.

Інклюзивний туризм, зокрема організація пізнавальних подорожей для людей з особливими потребами, вимагає значних інвестицій у розвиток інфраструктури та послуг. Однак, ці інвестиції є виправданими, особливо в умовах повномасштабного вторгнення РФ в Україну, оскільки вони сприяють

підвищенню якості життя людей з обмеженими можливостями, розвитку туристичного бізнесу та економіки регіону, збереженню та популяризації культурної спадщини. Крім того, розвиток інклюзивного туризму сприяє формуванню позитивного іміджу міста та країни на міжнародній арені, показує їхнє прагнення до створення рівних можливостей для всіх громадян.

Метою дослідження є розробка ефективних шляхів організації пізнавальної подорожі до Львова для людей з особливими потребами, з урахуванням їхніх специфічних потреб та вимог. Це включає створення доступної туристичної інфраструктури, забезпечення інформаційної підтримки, розробку адаптованих екскурсійних програм та забезпечення безпеки туристів з обмеженими можливостями. Досягнення цієї мети сприятиме підвищенню якості життя людей з особливими потребами, розвитку інклюзивного туризму та покращенню туристичної привабливості Львова.

Об'єктом дослідження є процес організації пізнавальних подорожей для людей з особливими потребами, зокрема, до міста Львова.

Предметом дослідження є конкретні методи, заходи та інструменти, які використовуються для забезпечення доступності та організації пізнавальних подорожей для людей з особливими потребами до Львова.

Завдання відповідно до поставленої мети:

1. виявити сутність культурно-пізнавального туризму та його ресурси;
2. провести аналіз сучасного стану культурно-пізнавального туризму в Україні та світі;
3. створити подорож до Львова для осіб з особливими потребами;
4. розробити шляхи покращення організації культурно-пізнавальних подорожей для осіб з особливими потребами

Ці завдання мають на меті покращення доступності туризму для людей з особливим.

Робота була апробована на Науковій конференції здобувачів вищої освіти 26 - 29 березня 2024 року (ОНТУ, Одеса) з темою “Особливості організації туристичних подорожей для людей з особливими потребами”.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ КУЛЬТУРНО-ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ

1.1 Сутність культурно-пізнавального туризму

Туризм як потенційний ресурс розвитку економіки країни характеризується позитивними тенденціями щодо задоволення попиту на туристичні послуги. Туристична діяльність відіграє дедалі важливішу роль в історичному, духовному, культурному, економічному та політичному житті держави та перетворюється на засіб досягнення порозуміння й толерантності у відносинах між численними етнічними спільнотами та культурами. Урахування потреб і мотивацій різних категорій туристів сприяє повнішому використанню культурного потенціалу території країни, робить культурну спадщину регіонів доступною великому сегменту відвідувачів, реалізуючи освітню функцію туризму.

Важливим напрямом розвитку сучасної туристичної діяльності є пізнавальний туризм. У вітчизняній науковій літературі пізнавальний туризм аналізують такі автори, як Г. Вишневська, М. Дрогомирецька, Л. Савранчук, В. Кифяк. Серед зарубіжних вчених, праці яких присвячені вивченню проблем пізнавального туризму, – О. Лойко, Е. Артёмова, В. Козлова, В. Квартальнов та ін. Попри те, що проблеми організації та наукового аналізу пізнавального туризму уже були об'єктом окремих досліджень (Г. Вишневська, В. Кифяк), методологічні засади організації пізнавальних турів в українській науці все ще недостатньо розроблені. Також недослідженим залишилося питання визначення пізнавального туризму, виокремлення його структури, форм та різновидів.

Термін «пізнавальний туризм» вперше офіційно на міжнародному рівні вжито в матеріалах Всесвітньої конференції з культурної політики (1982 р.). Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури розглядає пізнавальний туризм як відмінний від інших вид туризму, «що враховує культури інших народів». У Хартії щодо пізнавального туризму Міжнародної

ради з пам'яток і об'єктів (ICOMOS) пізнавальний туризм визначається як форма туризму, основною метою якого, крім інших завдань, є «відкриття пам'ятників і об'єктів» [1]. Водночас визначення поняття пізнавального туризму різних українських науковців досить різноманітні, як і терміни, що вживаються для його позначення (пізнавальний, екскурсійний, культурний, культурно-пізнавальний туризм тощо). Зокрема, на думку В. Федорченко, пізнавальний туризм – туристські поїздки, основною метою яких є задоволення допитливості та інших пізнавальних інтересів [2]. Цей автор, як і багато інших, вважає, що аналогічним до пізнавального є екскурсійний туризм. Науковець П. Пуцентейло вважає, що пізнавальний (екскурсійний) туризм – це подорожі і поїздки з пізнавальною метою [3]. На думку Ф. Шандора, культурний туризм – це відвідання історичних, культурних або географічних визначних пам'яток [4].

Найповнішим є визначення, відповідно до якого пізнавальний туризм – це туристські поїздки, подорожі, походи з метою відвідин будь-яких регіонів, місцевості, центрів туризму тощо, для ознайомлення з пам'ятниками природи, історії і культури, побутом і традиціями місцевого населення, народними ремеслами і промислами, досягненнями у сфері науки, культури, промислового виробництва, будівництва [5].

Водночас заслуговує на увагу також визначення С. Мельниченка, який вважає, що культурно-пізнавальний туризм – це тимчасове переміщення індивідів за межі їх постійного місця проживання, зумовлене наявністю інтересу до відвідування культурних пам'яток, враховуючи культурні події, історичні місця та музеї, художні галереї, музичні та драматичні театри, концертні майданчики та інші об'єкти туристичного інтересу, які відображають історичну спадщину, сучасну художню творчість і виконавські мистецтва, традиційні цінності, види діяльності та повсякденний стиль життя населення, з метою отримання нової інформації і досвіду для задоволення культурних потреб [4, 6].

Культурно-пізнавальний туризм — це вид туризму, що орієнтований на вивчення культурних, історичних і соціальних аспектів відвідуваних місць. Цей

вид туризму є важливим складником загального туристичного потоку, оскільки він сприяє збереженню та популяризації культурної спадщини, підвищенню рівня освіченості туристів і збагаченню їхніх знань про різні народи та цивілізації.

Основні аспекти культурно-пізнавального туризму включають в себе відвідування історичних пам'яток та архітектурних споруд, таких як старовинні замки, палаци, храми, фортеці, які мають історичну цінність. Також важливим елементом є вивчення археологічних місць, що розповідають про життя та діяльність стародавніх цивілізацій. Значну роль відіграють музеї та виставки, де туристи можуть переглядати експозиції, присвячені мистецтву, науці, техніці, етнографії та іншим аспектам культурного життя. Тимчасові виставки, присвячені конкретним подіям, митцям або темам, також є важливою частиною культурно-пізнавального туризму.

Культурні заходи та фестивалі, де представляються народні традиції, музика, танці та інші форми культурного самовираження, приваблюють багатьох туристів. Участь у національних та міжнародних фестивалях, відвідування театральних постановок, концертів, кінопоказів та інших мистецьких заходів додає глибини культурному досвіду. Релігійний туризм також є важливим аспектом культурно-пізнавального туризму. Паломництво до святих місць різних релігій, участь у релігійних обрядах та церемоніях, відвідування монастирів, храмів, церков, мечетей та інших культових споруд дозволяють туристам зануритися у духовні традиції відвідуваних місць.

Знайомство з традиційними ремеслами та мистецтвом є ще одним важливим елементом культурно-пізнавального туризму. Туристи мають можливість побачити, як створюються предмети гончарства, ткацтва, різьблення по дереву, ковальства, і навіть взяти участь у майстер-класах, щоб навчитися основам цих ремесел.

Культурно-пізнавальний туризм має значний вплив на економіку, сприяючи створенню нових робочих місць у туристичному секторі, зокрема у сферах готельного бізнесу, громадського харчування, транспорту та сувенірної

продукції. Залучення іноземних туристів призводить до збільшення валютних надходжень у країну. Соціальний вплив включає підвищення культурного рівня місцевого населення через взаємодію з туристами, а також зростання інтересу до власної культурної спадщини та необхідність її збереження та відновлення. Культурний вплив виражається у популяризації місцевої культури на міжнародному рівні, збереженні та відродженні традицій, звичаїв та ремесел, які можуть бути забуті без підтримки з боку туристів. Водночас, збільшення кількості туристів може мати негативний екологічний вплив на природні та культурні пам'ятки через надмірне навантаження, що вимагає впровадження заходів для збереження природного середовища та відповідального ставлення до культурних об'єктів.

Розвиток туристичної інфраструктури, включаючи транспорт, готелі, ресторани, інформаційні центри, повинен відповідати потребам зростаючої кількості туристів. Впровадження нових технологій для покращення якості туристичних послуг, таких як мобільні додатки для самостійних екскурсій, віртуальні тури тощо, є необхідним. Балансування між комерційним використанням культурних пам'яток і їхнім збереженням для майбутніх поколінь є важливим завданням. Потрібно проводити реставраційні роботи та підтримувати місцеві громади, які займаються збереженням культурної спадщини. Освітні програми для туристів, що дозволяють глибше зрозуміти культурні та історичні аспекти відвідуваних місць, мають велике значення. Співпраця з науковими установами для проведення досліджень і популяризації результатів серед туристів також є важливим аспектом розвитку культурно-пізнавального туризму.

Приклади популярних напрямків культурно-пізнавального туризму включають Європу, де Франція приваблює туристів своїм Парижем з Лувром, Версалем, Ейфелевою вежею, Ліоном, відомим своєю гастрономією та історичним центром. Італія славиться Римом з Колізеєм, Ватиканом та численними музеями, Флоренцією, яка є колискою Відродження, і Венецією з її

каналами та палацами. Іспанія приваблює Барселоною з архітектурою Гауді, Мадридом з музеєм Прадо та Гранадою з Альгамброю.

В Азії туристи можуть відвідати Китай з його Великою Китайською стіною, Забороненим містом в Пекіні та Теракотовою армією в Сіані. Японія приваблює Кіото з його храмами та садами, а також Токіо з сучасними музеями та галереями. В Індії можна побачити Тадж-Махал в Агрі, храми Кхаджурахо та місто Варанасі на річці Ганг. В Америці туристи відвідують США, де Вашингтон відомий своїми музеями Смітсонівського інституту, Нью-Йорк з Метрополітен-музеєм та Музеєм сучасного мистецтва. У Мексиці туристи можуть побачити стародавні міста майя та ацтеків, такі як Теотіуакан та Чичен-Іца, а також колоніальні міста, як Гуанахуато. У Перу особливу увагу привертають Мачу-Пікчу, Куско, що був столицею імперії Інків, та Ліма з її музеями та архітектурою.

Культурно-пізнавальний туризм є важливим засобом збагачення людських знань і розширення світогляду. Він сприяє збереженню культурної спадщини, розвитку місцевих економік та налагодженню міжкультурних зв'язків. Для його успішного розвитку необхідно забезпечити належну інфраструктуру, зберігати баланс між комерціалізацією та збереженням культурних об'єктів, а також сприяти освітнім програмам і дослідженням у цій сфері. Культурно-пізнавальний туризм має великі перспективи, особливо в умовах глобалізації, коли інтерес до різних культур та історії світу постійно зростає.

Виділення культурно-пізнавального туризму як специфічного сектору в системі туризму проводиться за трьома ознаками: 1. Характер діяльності туриста, що полягає в придбанні нового досвіду і вражень для задоволення культурних потреб. Ця ознака обумовлює концептуальне розходження культурного туризму від інших видів туристичної діяльності. 2. Мотивація туристів які залученні до культурного туризму. Ця ознака характеризує вид попиту туристів в культурно-пізнавальному туризмі. 3. Характеристика пропозиції - особливих туристських ресурсів, які задіяні в процесі задоволення попиту в сфері культурно-пізнавального туризму. Культурно-пізнавальний

туризм - як особливий вид діяльності висуває певні вимоги до ресурсного забезпечення процесу обслуговування споживачів, адже для формування певного туристичного продукту необхідна більша різноманітність ресурсів у порівнянні з іншими видами діяльності. Розширення спектру туристичних послуг вимагає інтенсивного пошуку у створенні якісно нових та цікавих туристичних пропозицій. Взаємовідносини між туристичними фірмами та установами культури є основою формування і просування туристичного продукту культурно-пізнавального туризму, наступним чином: установи культури є носіями, зберігачами та творцями культурної спадщини та культурних благ кожного окремо взятого регіону; туристські фірми є посередниками, що просувають культурний продукт окремим категоріям споживачів. Туристичні фірми надають рекомендації, що дозволяють адаптувати діяльність установ культури до вимог ринку. Цей тандем дозволяє врахувати в майбутньому створюваному продукті культурного туризму дві важливі складові – економічну вигоду та культурний розвиток. [7]

Узагальнивши проаналізовані визначення, вважаємо, що пізнавальний туризм слід трактувати як подорожі, основною метою яких є ознайомлення туристів із культурними об'єктами та ресурсами місця тимчасового перебування, а головною формою організації – екскурсія. Пізнавальний туризм може поділятися на багато видів залежно від того, що саме має на меті той чи інший турист. На нашу думку, варто аналізувати власне пізнавальні (екскурсійного характеру), культурно-розважальні та пізнавально-культурні туристичні послуги, які тісно поєднані між собою.

До видів власне пізнавального туризму належать такі:

- 1) міський туризм (ознайомлення з містом як об'єктом туризму);
- 2) етнографічний туризм (ознайомлення з культурою, традиціями, народними ремеслами, способом життя населення певної території);
- 3) історичний туризм (ознайомлення з місцями історичних подій певної території, особистостями, які пов'язані з певними історичними подіями або відігравали визначну роль в історії певного регіону) [8].

Окрім того, пізнавальні тури мають багато тематичних різновидів: історичні екскурсії, літературні, театральні, етнографічні, фольклорні, природознавчі тощо [9]. За способом організації виокремлюють два види пізнавальних турів:

- 1) стаціонарні (з перебуванням туристів в одному місті, туристичному центрі);
- 2) маршрутні тури (відвідування декількох міст і центрів, визначних пам'яток, вибудоване у вигляді маршруту подорожі) [9].

Особливої уваги потребує організація маршрутних пізнавальних турів, які складають таким чином, щоб міста, які має відвідувати туристична група, були розташовані відносно недалеко одне від одного. Робиться це для того, щоб на переїзди не витрачати багато часу. Стаціонарні тури зазвичай передбачають детальне вивчення різноманітних пам'яток історії та культури одного міста. Переважно, це якийсь туристичний центр, велике місто, наприклад, столиця держави або центр регіону [10]. Водночас варто пам'ятати, що ключовою засадою організації пізнавального туризму є принцип стійкого розвитку, що полягає у підтриманні місцевої культури, збереженні культурно-пізнавальних і природних об'єктів та поліпшенні життєвого рівня місцевого населення [6, 10, 11]

1.2 Туристичні ресурси культурно-пізнавального туризму

Туристичні ресурси культурно-пізнавального туризму відіграють ключову роль у залученні туристів та забезпеченні їхньої зацікавленості в культурній спадщині та історії відвідуваних місць. Ці ресурси охоплюють широкий спектр об'єктів і заходів, які дозволяють туристам ознайомитися з культурними, історичними, архітектурними та етнографічними аспектами різних народів і цивілізацій. Розглянемо основні види туристичних ресурсів культурно-пізнавального туризму.

Історичні пам'ятки та архітектурні споруди є одним із найцінніших ресурсів культурно-пізнавального туризму. Вони включають в себе замки,

палаці, фортеці, храми, монастирі, музеї та інші об'єкти, що мають історичне значення. Відвідування таких місць дозволяє туристам зануритися в атмосферу минулих епох, дізнатися більше про події, що відбувалися у цих місцях, а також побачити архітектурні шедеври та мистецькі твори.

Замки та палаці є свідченням життя і діяльності правителів, аристократів та інших видатних особистостей минулих століть. Наприклад, у Франції великою популярністю користується Версальський палац, у Великій Британії — Віндзорський замок, а в Німеччині — замок Нойшванштайн.

Фортеці та оборонні споруди - це об'єкти відображають військову історію та техніку оборони різних епох. Вони є важливими туристичними об'єктами, що привертають увагу своїм архітектурним рішенням та історичним значенням. Серед відомих фортець можна назвати Каркассон у Франції, Альгамбру в Іспанії, Акрополь в Греції.

Храми та монастирі - це релігійні споруди є не лише місцями поклоніння, але й важливими культурно-історичними об'єктами. Вони відображають релігійні традиції, архітектурні стилі та мистецькі вподобання своїх епох. Наприклад, Собор Святого Петра у Ватикані, Паризька Богоматір у Франції, Києво-Печерська лавра в Україні.

Музеї та галереї є важливими ресурсами культурно-пізнавального туризму, оскільки вони зберігають та представляють унікальні артефакти, мистецькі твори, наукові досягнення та інші об'єкти культурної спадщини. Вони виконують важливу освітню та просвітницьку функцію, дозволяючи туристам глибше ознайомитися з історією, культурою та мистецтвом.

Історичні музеї розповідають про історію країн, регіонів та міст, відображаючи різні епохи та події. Наприклад, Британський музей у Лондоні, Національний музей у Празі, Історичний музей у Берліні. Художні галереї зберігають та експонують мистецькі твори різних періодів та стилів, від класичного мистецтва до сучасних творів. Серед відомих галерей можна назвати Лувр у Парижі, Національну галерею у Вашингтоні, Прадо в Мадриді.

Етнографічні музеї представляють культуру, побут та традиції різних народів та етнічних груп. Наприклад, Етнографічний музей у Будапешті, Національний музей народної архітектури та побуту України у Києві, Етнологічний музей у Барселоні.

Археологічні місця є унікальними ресурсами культурно-пізнавального туризму, оскільки вони дозволяють дізнатися про життя та діяльність стародавніх цивілізацій. Вони включають руїни стародавніх міст, храми, некрополі, монументи та інші об'єкти, що мають археологічну цінність.

Стародавні міста наразі в більшій вірогідності стали руїнами. Руїни стародавніх міст відображають життя та культуру минулих цивілізацій. Наприклад, Помпеї в Італії, Мачу-Пікчу в Перу, Петра в Йорданії.

Археологічні парки - це комплекси археологічних об'єктів, які включають різні типи споруд та артефактів. Вони дозволяють туристам детально ознайомитися з культурою та історією минулих епох. Наприклад, Археологічний парк Сукре в Болівії, Тікаль в Гватемалі, Ангкор в Камбоджі.

Некрополі та гробниці - це об'єкти відображають поховальні традиції та вірування стародавніх народів. Серед відомих некрополів можна назвати Долину царів в Єгипті, Терракотову армію в Китаї, Тумули в Туреччині.

Культурні заходи та фестивалі є важливими ресурсами культурно-пізнавального туризму, оскільки вони дозволяють туристам відчувати живу культуру, взяти участь у традиційних обрядах та святкуваннях, насолодитися музикою, танцями та мистецтвом.

Національні та міжнародні фестивалі привертають велику кількість туристів та представляють культуру різних народів. Наприклад, Венеціанський карнавал в Італії, Октоберфест у Німеччині, Фестиваль квітів у Колумбії. Музичні та театральні фестивалі дозволяють насолодитися різними видами мистецтва та культурних заходів. Серед відомих можна назвати Зальцбургський фестиваль у Австрії, Фестиваль опери у Вероні, Шекспірівський фестиваль у Стратфорд-на-Ейвоні. Народні свята та обряди відображають традиції та звичаї

місцевих громад. Наприклад, святкування Різдва та Великодня у різних країнах, свято Холі в Індії, День мертвих у Мексиці.

Традиційні ремесла та мистецтво є невід'ємною частиною культурно-пізнавального туризму. Туристи можуть побачити, як створюються предмети гончарства, ткацтва, різьблення по дереву, ковальства та інших ремесел, а також взяти участь у майстер-класах.

Майстерні та ательє дозволяють туристам безпосередньо спостерігати за процесом створення традиційних виробів та навіть спробувати себе у ролі майстра. Наприклад, гончарні майстерні у Греції, ткацькі майстерні у Перу.

Ринки та ярмарк представляють широкий асортимент традиційних виробів та сувенірів, які туристи можуть придбати на згадку про відвідування. Наприклад, ринки в Марракеші, ярмарки у Львові, базари в Істанбулі.

Релігійні об'єкти та паломницькі місця є важливими ресурсами культурно-пізнавального туризму, оскільки вони відображають духовні традиції та вірування різних народів. Відвідування таких місць дозволяє туристам дізнатися більше про релігійні обряди, архітектуру та мистецтво, пов'язані з вірою. Святі місця є центрами паломництва та мають велике духовне значення для віруючих. Наприклад, Єрусалим в Ізраїлі, Ватикан в Італії, Мекка в Саудівській Аравії. Релігійні споруди (храми, церкви, мечеті, синагоги та інші релігійні об'єкти) є важливими туристичними ресурсами. Вони привертають увагу своєю архітектурою, історією та мистецькими творами. Наприклад, Храм Василя Блаженного у Москві, Собор Святого Петра у Ватикані, Султан-Ахмедова мечеть у Стамбулі.

Природні та ландшафтні об'єкти також можуть бути важливими ресурсами культурно-пізнавального туризму, особливо якщо вони мають історичне або культурне значення. Це можуть бути парки, сади, ландшафтні заповідники, які відображають культурні традиції та звичаї догляду за природою.

Сади та парки можуть бути створені на основі традиційних садово-паркових мистецтв та відображати культурні впливи різних епох.

Наприклад, Версальські сади у Франції, Бутчартські сади в Канаді, Сади замку Мейсор в Індії. Природні заповідники можуть включати історичні та культурні пам'ятки, які розташовані в мальовничих природних ландшафтах. Наприклад, Йеллоустоунський національний парк у США, Кракатау в Індонезії, Ваді-Рам у Йорданії. Освітні програми та тури є важливим аспектом культурно-пізнавального туризму, оскільки вони дозволяють туристам поглибити свої знання про культуру та історію відвідуваних місць. Це можуть бути екскурсії, лекції, семінари, курси та інші освітні заходи.

Професійні гіді можуть надати туристам глибокі знання про історію, архітектуру та культуру відвідуваних об'єктів. Наприклад, екскурсії у Луврі в Парижі, Ватиканських музеях у Римі, Акрополі в Афінах. Курси та майстер-класи можуть включати навчання традиційним ремеслам, мистецтвом, кулінарії та іншим аспектам культури. Наприклад, курси італійської кухні у Флоренції, майстер-класи з гончарства у Японії, уроки фламенко в Іспанії. [12]

1.3 Культурна спадщина як пріоритетний напрям розвитку культурно-пізнавального туризму

Нині Україна впевнено та активно інтегрується до світового культурного простору. Тому при розробці регіональних стратегій розвитку пріоритетними мають бути проблеми збереження та використання пам'яток культурної спадщини. Для цього потрібне повноцінне виявлення й вивчення культурної спадщини з метою виваженого використання і комплексного збереження її. наукові дані твердять, що в Україні налічується більше 140 тис. історико-культурних пам'яток. Захист культурної та духовної спадщини визнано одним з пріоритетів Стратегії національної безпеки України.

В Україні створено належну вітчизняну законодавчу та нормативно правову базу, що регулює роль держави, органів центральної виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини, органів місцевого самоврядування, землекористувачів, юридичних та фізичних осіб незалежно від форми

власності, в якій перебувають об'єкти та пам'ятки культурної спадщини (зокрема, прийнято закони України «Про охорону культурної спадщини», «Про Загальнодержавну програму збереження та використання об'єктів культурної спадщини», «Про охорону археологічної спадщини», «Про Перелік пам'яток культурної спадщини, що не підлягають приватизації», «Про основи містобудування», «Про планування територій» тощо).

Нині питання вивчення та оцінювання культурної спадщини є надзвичайно актуальною, необхідною й важливою умовою планування розвитку регіону. В умовах гуманізації суспільства культурна спадщина відіграє особливу роль серед багатьох факторів життя людства протягом усієї його історії. Саме культурно-історичні пам'ятки тримають культурну рівновагу світу, роблять його збалансованим. Тому кожна держава визначає відповідальність за збереження своєї ідентичності, культурно-історичної спадщини й передачу її наступним поколінням. Історико-культурна територія це єдиний комплекс, що забезпечує збереженість найбільш значимих об'єктів і явищ людської історії й культури. Як правило, унікальні території становлять каркас регіональних систем спадщини [13].

Культурна спадщина є одним із найважливіших напрямів розвитку культурно-пізнавального туризму, оскільки вона відіграє ключову роль у збереженні історичної пам'яті, культурної ідентичності та національної самобутності народів. Цей аспект туризму охоплює широкий спектр діяльності, включаючи відвідування історичних пам'яток, архітектурних споруд, музеїв, галерей, участь у культурних заходах і фестивалях, а також знайомство з традиціями, звичаями та ремеслами різних народів. Розвиток культурно-пізнавального туризму з акцентом на культурну спадщину сприяє не лише економічному зростанню, але й соціальному та культурному розвитку суспільства. Одним із головних аспектів розвитку культурно-пізнавального туризму є збереження та популяризація історичних пам'яток та архітектурних споруд. Ці об'єкти є свідченнями минулих епох, вони відображають архітектурні стилі, будівельні технології, художні вподобання та соціальні

структури своїх часів. Відвідування таких місць дозволяє туристам зануритися в історію, відчути дух минулих часів та краще зрозуміти розвиток людської цивілізації. Важливим завданням у цьому контексті є забезпечення належного збереження та реставрації цих об'єктів, оскільки багато з них знаходяться під загрозою руйнування через природні чинники, знос та людську діяльність.

Виділяються такі основні типи історико-культурних територій:

- історичні міські та сільські поселення й території;
- монастирські, садибні, палацові комплекси;
- етноекотичні райони проживання нечисленних народів;
- місця бойових дій;
- історичні виробничі території;
- історичні шляхи й дороги;
- археологічні території.

Регіональна українська культурна спадщина дуже різна та своєрідна. Її у більшості випадків неможливо порівнювати, тож має детально вивчатися. Тому розвиток методичних підходів до її вивчення й оцінювання має велике практичне значення.

На державному обліку в Україні перебуває понад 130 тис. пам'яток, з них: 57 206 – пам'ятки археології (418 з яких національного значення), 51 364 – пам'ятки історії (147), 5926 – пам'ятки монументального мистецтва (45), 16 293 – пам'ятки архітектури, містобудування, садово-паркового мистецтва та ландшафтні (3 541) [13].

Функціонує 61 історико-культурний заповідник, 13 з яких мають статус національних. До Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО включено: Софійський собор з архітектурним ансамблем, Києво-Печерську лавру в м. Києві, історичний центр м. Львова, історичний центр Одеси. У кожному регіоні України на державному обліку перебувають чимало пам'яток історії та культури, в тому числі міжнародного та національного значення. Базовим ресурсом є національна історико культурна та природна неповторність і самобутність, однак можливості його використання в кожному регіоні

індивідуальні через розбіжності щодо складу, кількісних і якісних характеристик об'єктів. Кількість таких пам'яток у кожному регіоні дуже різниться.

Культурна спадщина є матеріальною та духовною основою розвитку багатьох видів туризму й насамперед культурного. Розвиток туризму виконує важливу роль у вирішенні регіональних соціально економічних проблем: створюються нові робочі місця, підтримується високий рівень життя населення, створюються передумови для підвищення інвестиційної привабливості регіонів. Культурний туризм – самостійний вид туризму, основою якого є історико-культурний потенціал країни, що включає все соціокультурне середовище із традиціями й звичаями, особливостями побутової й господарської діяльності [13]; – культурний туризм – форма пізнання культурної спадщини; – культурний туризм спрямований на засвоєння культурної, дослідження життєвого досвіду інших людей, їхніх звичаїв, інтелектуальних і творчих досягнень; культурний туризм відповідає об'єктивним тенденціям гуманізації, перетворення культури на ресурс розвитку цілих регіонів.

Список визначних пам'яток, які можуть привернути увагу культурних туристів, наданий ЕСТАРС (1998):

- 1) місця археологічних розкопок і музеї;
- 2) архітектура (руїни, знамениті будинки, історичні міста);
- 3) мистецтво, скульптура, ремесла, галереї, фестивалі, події;
- 4) музика й танці (класична, народна, сучасна);
- 5) драма (театри, кіно, драматурги);
- 6) вивчення мови й літератури, події;
- 7) релігійні свята, паломництво;
- 8) культури й субкультури (народні або давнішні).

У «Державній стратегії регіонального розвитку» розвиток туристично-рекреаційного комплексу передбачено лише у кількох регіонах: Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Одеська, Херсонська області, АР Крим та м. Севастополь. У стратегії культурний туризм, на жаль, не

розглядається як окремий вагомий фактор регіонального розвитку, формування загальнодержавних цінностей. Є лише «історичне краєзнавство, спрямоване на відродження духовності, історичної пам'яті, формування у громадян і передусім у молоді любові до рідного краю, національного патріотизму, поваги до людини, відповідальності за збереження історико культурного надбання». [13].

Водночас культурно-пізнавальний туризм має певні виклики та ризики. Збільшення кількості туристів може призвести до надмірного навантаження на культурні та природні об'єкти, що вимагає впровадження заходів для їхнього збереження та захисту. Важливо забезпечити баланс між комерційним використанням культурної спадщини та її збереженням для майбутніх поколінь. Необхідно також розробляти стратегії сталого розвитку туризму, що включають контроль за туристичними потоками, охорону навколишнього середовища, підтримку місцевих громад та збереження культурних цінностей.

Успішний розвиток культурно-пізнавального туризму з акцентом на культурну спадщину вимагає комплексного підходу та співпраці між урядом, місцевими громадами, науковими установами та туристичним бізнесом. Важливими є інвестиції у реставрацію та збереження культурних об'єктів, розвиток інфраструктури, підготовку кадрів, створення освітніх програм та інформаційних ресурсів для туристів. Використання новітніх технологій, таких як віртуальні тури, мобільні додатки, мультимедійні експозиції, дозволяє зробити культурно-пізнавальний туризм більш доступним та привабливим для широкої аудиторії.

Культурна спадщина як пріоритетний напрям розвитку культурно-пізнавального туризму має величезний потенціал для економічного, соціального та культурного зростання. Збереження та популяризація історичних пам'яток, музеїв, галерей, культурних заходів, традиційних ремесел та релігійних об'єктів сприяють розвитку туризму, збагачують культурний досвід туристів, підтримують місцеві громади та зберігають культурну спадщину для майбутніх поколінь. У сучасних умовах глобалізації, коли інтерес до

культурного різноманіття постійно зростає, розвиток культурно-пізнавального туризму є важливим завданням для всіх країн світу. [14, 15].

Висновки до 1 розділу

Культурно-пізнавальний туризм є важливим елементом розвитку туристичної галузі, який сприяє залученню та розширенню аудиторії туристів, розвитку господарства та збереженню культурного спадку. Розвиток цього напрямку вимагає постійної уваги до збереження та презентації культурних ресурсів, а також розвитку інфраструктури та послуг, спрямованих на задоволення потреб та інтересів туристів. Культурно-пізнавальний туризм - це багатогранне явище, яке поєднує у собі культурний досвід, історичні та архітектурні пам'ятки, традиції та звичаї, мистецтво та народні ремесла. Його сутність полягає в осмисленні культурного спадку, вивченні історії та традицій інших народів, спілкуванні з місцевими мешканцями, що сприяє розширенню світогляду та розвитку міжкультурного розуміння.

Туристичні ресурси культурно-пізнавального туризму - це різноманітні об'єкти та можливості, які відображають культурний, історичний та природний потенціал певної території. Це можуть бути музеї, пам'ятки архітектури, храми, фольклорні фестивалі, національні парки, екскурсії до місцевих майстрів та інше. Вони привертають увагу туристів своєю унікальністю та історичним значенням. Важливо забезпечити доступність туристичних ресурсів для різних категорій туристів, включаючи людей з обмеженими можливостями, що сприятиме розвитку інклюзивного туризму та створить умови для повного й різноманітного освоєння культурно-історичного досвіду різних народів і націй.

Культурна спадщина виступає пріоритетним напрямом розвитку культурно-пізнавального туризму через свою неповторність та значимість для суспільства. Збереження та презентація культурних цінностей сприяє залученню туристів, збільшенню туристичного потоку та розвитку господарства

регіону. Крім того, це сприяє збереженню ідентичності національних та етнічних груп, підтримці та розвитку національної культури та традицій.

РОЗДІЛ 2 СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНО-ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ

2.1 Сучасний стан культурно-пізнавального туризму в Україні

Сьогодні Україна відкриває свій багатогранний потенціал і активно інтегрується у світовий економічний та культурний простір. Туризм є невід'ємною частиною міжнародного ринку і вже давно входить у трійку найбільш прибуткових. Водночас завдяки розвитку туризму можна отримати щось цінніше за гроші – духовне багатство, хороших друзів у всьому світі та фізичне здоров'я. Для цього необхідно забезпечити розвиток туристичної інфраструктури та популяризацію існуючого туристично-рекреаційного потенціалу України, щоб громадяни будь-якої країни завжди мали доступ до інформації про нашу країну та її туристичні ресурси [16]. Український туризм активно розвивається: триває сертифікація засобів розміщення, відкриваються нові готелі. Станом на 2019 рік в Україні вже було близько 5335 об'єктів розміщення, за даними Національного управління статистики. Коливання в динаміці розвитку відбулися в 2012 і 2015 роках і були пов'язані з великими міжнародними подіями, такими як Євробачення 2017 і Євро 2012 [17]. В сучасних умовах, враховуючи новітні світові тенденції, перед Україною стоїть завдання створення високорентабельної та ефективної туристичної галузі на основі власних туристичних ресурсів. Сьогодні одним з основних напрямків туризму є культурно-пізнавальний, заснований на розумінні важливої ролі культурно-пізнавальної діяльності, визнанні необхідності створення умов для реалізації культурних потреб людини з точки зору історії, релігії, традицій, способу розвитку і стилю життя. Для громадян усього світу культурний та пізнавальний туризм є привабливою сферою прямого спілкування, рушійною силою для взаємного збагачення та взаємної поваги через культурні заходи, завдяки подорожам. Пізнавальний туризм має стати важелем розвитку всієї туристичної галузі. Оскільки найбільша кількість людей подорожують з метою

відпочинку та дозвілля (рис. 2.1). З метою підвищення ефективності розвитку туризму в Україні необхідно впроваджувати інновації за такими напрямками: аналіз культурної спадщини; впровадження розважальних елементів організації пізнавальних турів; інноваційний розвиток готельної інфраструктури; створення тематичних парків тощо [18].

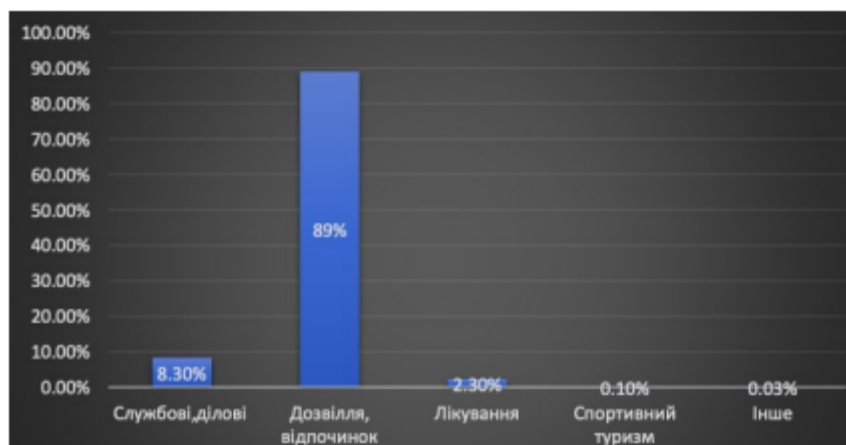

Рис.2.1. Розподіл ресурсів за метою поїздки

Проводячи аналіз показників кількості об'єктів інфраструктури протягом періоду 2010–2018 рр., необхідно відзначити негативну динаміку кількості театрів – зі 140 у 2010 р. до 113 од. у 2018 р. Спостерігається також негативна динаміка відвідувачів – із 6,6 млн осіб у 2010 р. до 6,4 млн осіб у 2018 р. Попит на театральне мистецтво впав, частково через недостатнє державне фінансування культури та зростання цін на культурні послуги, які є недоступні певним категоріям людей, а частково через політичні та ідеологічні причини [19]. Зменшення відвідувачів театру та збільшення кількості вистав спричинено збільшенням числа заходів на малих майданчиках. Поява «міні сцен» отримала велике поширення, що визначається зміною культурних парадигм і відповідає загальносвітовим тенденціям. У 2018 р. в Україні працювало 590 музеїв, на 16 більше, ніж у 2017 р., та на 44 більше, ніж у 2010 р. Статус національного мали 48 музеїв. У музеях України зберігається 12,5 млн експонатів основного фонду, з яких 12 млн, або 96%, належать до державної частини музейного фонду України. На виставках та експозиціях 22,4 млн. Відвідувачів мали змогу

побачити 1,5 млн експонатів [20]. Домінуючою ланкою розвитку туризму є культурно-пізнавальний туризм. Важливими культурними і танцювальними центрами в Україні є Кривий Ріг, Мелітополь, Бердянськ. Театральне мистецтво в, Києві, Харкові, Тернополі. Туристів також приваблюють музично-мистецькі центри, особливо Херсон, Рівне, Житомир, Одеса, Львів. Закарпаття завжди було відоме своїм декоративно-прикладним та образотворчим мистецтвом. Україна має велику кількість унікальних пам'яток історії та культури, а тому має великий потенціал для розвитку в'їзного та внутрішнього культурно-пізнавального туризму. Захід України входить до п'ятірки найпривабливіших та найпопулярніших туристично-відпочинкових зон України. Враховуючи складне історичне минуле та багатовікове співіснування багатьох етнічних груп і релігій, Україна має величезний культурний та туристичний потенціал [21].

У державному реєстрі України перебуває понад 130 тис. пам'яток, із них: 57206 – пам'ятки археології (418 з яких національного значення); 51364 – пам'ятки історії (147); 5926 – пам'ятки монументального мистецтва (45); 16293 – пам'ятки архітектури, містобудування, садово-паркового мистецтва та ландшафтні (3541) [22]. Нижче наведена діаграма відсоткового співвідношення пам'яток на державному обліку в Україні (рис. 2.2).

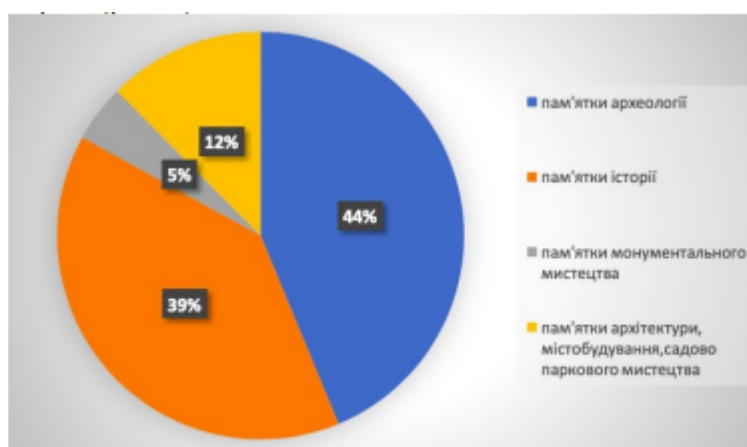

Рис.2.2. Кількість пам'яток на державному обліку в Україні

На сьогодні методологічні аспекти аналізу функціонування туристичних об'єктів як пам'яток історії та культури не розроблені. Як наслідок, компоненти

історико-культурної спадщини безсистемно залучаються до туризму, а їхні пізнавальні функції мінімізуються. Тому, з 418 національно значущих археологічних об'єктів лише 54 використовуються як туристичні об'єкти, з 147 національно значущих історичних пам'яток 98 є туристичними. Із 45 пам'яток монументального мистецтва національного значення в туристичній інфраструктурі використовується лише 28. В Україні 61 історико-культурний заповідник, 13 з яких є національними. Україна є членом ЮНЕСКО з 1954 року. За цей час країна ініціювала багато міжнародних програм і проєктів, зокрема, сприяючи розробці і прийняттю Декларації у 1978 році про расу та расові заборони.

Станом на 2020 рік до Списку всесвітньої спадщини входить 6 культурних об'єктів України та 1 природний. Окрім основного списку ЮНЕСКО, є також попередній список робіт-кандидатів. Цей список набагато більший [23].

У Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО:

1. Київ: собор святої Софії та прилеглі чернечі будівлі Ці два комплекси в нинішньому історичному центрі Києва представляють культурну спадщину Середньовіччя та ранньомодерного часу. Софійський собор, або Софія Київська, був побудований князем Ярославом Мудрим в XI ст., незабаром після хрещення Русі. Святиня символізувала становлення Києва як столиці християнського князівства і до XIII ст. була головною церквою Русі.

Структура пам'ятки: Софійський собор та прилеглі чернечі будівлі, побудовані у поєднанні візантійського і українського бароко. Архітектурний ансамбль собору об'єднує функціональні будівлі: дзвіницю, будинок митрополита, трапезну, браму Заборовського, південну в'їзну вежу, келії соборних старців та бурсу, оточену кам'яною стіною. Чим унікальний:

1.1. Собор Святої Софії – одна з головних пам'яток архітектури та монументального мистецтва початку XI століття, що вплинула на дизайн і оздоблення Київської Русі, а згодом і східноєвропейських храмів. Софія Київська відображає зміни у візантійських архітектурно-мистецьких традиціях, набуваючи нового значення під впливом місцевого бачення. У соборі збереглися

старовинні інтер'єри та найбільша на той час колекція мозаїк і фресок. Богородиця Оранти, найбільший збережений образ доби Київської Русі, прикрашає головний вівтар собору Святої Софії [24].

1.2. Києво-Печерська лавра. Києво-Печерська лавра — монастирський комплекс українських православних церков, заснований у 1051 році. Духовний та інтелектуальний вплив Києво-Печерського монастиря сприяв поширенню православної культури та вірувань у XVII–XIX ст. Структура пам'ятки: Основними пам'ятками ансамблю Києво-Печерської лаври є Успенський собор, Троїцька надбрамна церква, Велика дзвіниця, церква Всіх Святих, Трапезна церква, оборонні стіни монастиря з вежами, печерні комплекси, церкви Воздвиження Хреста та Різдва Богородиці. Стародавня церква Спаса на Берестові розташована за межами мурів лаври, проте вважається частиною її історико-архітектурного ансамблю. Чим унікальна: Києво-Печерська лавра — це два унікальні підземні комплекси, комплекс монастирських споруд, що формувався протягом майже дев'яти століть, демонструючи зміни в архітектурних стилях, а також удосконалення інженерних споруд. Києво-Печерська лавра здавна була одним із найважливіших центрів християнської культури та паломництва у світі [24].

2. Львів — ансамбль історичного центру Весь історичний центр Львова складається з основних частин, включаючи Замкову гору, околиці та центр міста, а також собор Святого Юра на Святоюрській горі. Високий замок і Підзамче належать до найстарішої частини міста, і знаходиться у Львівській улоговині ще з V ст. До Підзамча примикає Середмістя, яке виникло у XIV ст. і є добре збереженим зразком східноєвропейського містобудування. Структура: Високий замок і Підзамче — це Замкова гора з рештками замку XIII ст. та її околиці зі сформованою у XIII–XVII ст. системою вулиць і площ. Середмістя охоплює монастирі та резиденції епох ренесансу і бароко, парки, побудовані на місці середньовічних укріплень, а також споруди останніх двох століть. Чим унікальні: Високий замок і Підзамче зберегли оригінальний рельєф і старі

будівлі. У центрі міста гармонійно поєднуються сакральні, громадські та житлові будівлі різних етнічних спільнот, що проживають у місті [16].

До прикладу, в історичному центрі Львова або в Старому місті, який у 1998 році був внесений до Світової спадщини ЮНЕСКО, є Криниця з фігурою Діани або фонтан “Діана”, споруджений ще у 1744 році — це один із чотирьох фонтанів, виконаних скульптором Гартманом Вітвером, що розміщені на площі Ринок біля Ратуші. Фігура богині зображена із луком та стрілами і мисливськими собаками. Діана, разом із скульптурою Адоніса є уособленням землі. Львів’яни та гості нашого міста вже встигли помітити, що фонтани “зодягнулися” у вогнетривкі та захисні матеріали, на яких ми бачимо надпис: “Оригіналом будемо милуватись після перемоги” (рис. 2.3)... Вірю, що так і буде! З усвідомленням та розумінням цінності світової спадщини місто дбає про консервацію та збереження і сакральних пам’яток.

Рис.2.3. Криниця з фігурою Діани у Львові

Зокрема, захистили скульптурні композиції та вітражі Латинської катедр та костелу Св. Антонія, фасади каплиць боїмів і кампіанів, намагаючись максимально унеможливити будь-які їх пошкодження. Захисними екранами закрили унікальні вітражі Успенської церкви, авторства Петра Холодного 1928-33 рр. Та демонтували дерев’яну скульптуру Ісуса Христа з Вірменського

собору, який був частиною середньовічного вівтаря та пережив навіть лихоліття Другої світової війни. На час російської війни скульптура перебуватиме у бункері. Як бачимо, у Львові пам'ятки культури й об'єкти ансамблю Світової спадщини ЮНЕСКО невпинно захищають від можливих руйнувань. Київ також одягає культурні пам'ятки у “бронежилети”, зокрема, укріплюють такі візитівки міста, як пам'ятники Богдану Хмельницькому, Володимиру Великому, княгині Ользі. Як і пам'ятник Кобзареві в Харкові та пам'ятник Дюку де Ришельє в Одесі. Найцінніше переміщують до сховищ, як і під час Другої світової війни.

3. Геодезична дуга Струве Це мережа опорних геодезичних пунктів, закладених протягом 40 років у XIX ст. астрономом Фрідріхом Вільгельмом Георгом Струве. Дуга довжиною 2820 км простягається через територію десяти європейських країн, від Баренцового до Чорного моря. Її південна межа знаходиться в Україні, на березі річки Дунай в селі Стара Некрасівка. Структура: Дуга складається з 265 основних пунктів, з яких до списку Всесвітньої спадщини входять 34 найкраще збережених пункти. В Україні це «Катеринівка», «Фельштин» і «Баранівка» на Поділлі, а також «Старонекрасівка» на Бессарабії. Чим унікальна: На основі вимірювань дуги 25-го меридіану вдалося майже точно визначити розміри і форму Землі. Цими результатами користувалися до кінця XX ст., їх змогли покращити лише завдяки сучасним супутниково-комп'ютерним дослідженням [24]

4. Резиденція митрополитів Буковини та Далмації Архітектурний ансамбль у Чернівцях, збудований у XIX ст. під керівництвом чеського архітектора Йозефа Главки. Центр Буковинської православної митрополії за часів Австро-Угорської імперії. Структура: Резиденція складається з трьох монументальних корпусів — Митрополичого, Семінарського та Монастирського, і дендропарку. Вся територія оточена муром, має парадну браму. У Митрополичому корпусі знаходились житлові, адміністративні та репрезентативні приміщення. Семінарський корпус поділяли Греко-православний теологічний факультет Чернівецького університету — перший поверх, і духовна семінарія — другий. У Монастирському корпусі

розташовувалися дяківська школа, єпархіальний музей, чернечі келії. Чим унікальна: Резиденція є прекрасним зразком архітектури, дизайну та планування XIX століття. Його еклектична архітектура поєднує архітектурні та художні елементи різних етнічних груп регіону. Резиденція відображає культурну самобутність Австро-Угорської Православної Церкви [24].

5. Стародавнє місто Херсонес Таврійський і його Хора На території Севастополя в південно-західному Криму збереглися залишки стародавнього містадержави в оточенні хліборобських громад (хорів). Херсонес Таврійський — типове грецьке місто-держава з демократичною владою. Структура: Об'єкт складається з двох основних частин: херсонеського городища — залишків античного міста Херсонеса Таврійського, заснованого наприкінці V ст. до н. е., і гераклейської хори — сільськогосподарської округи Херсонеса, розмежованої на окремі ділянки в IV ст. до н. е. Чим унікальний: Херсонес Таврійський був важливим політичним та економічним центром у північній частині Причорномор'я, де відбувався культурний обмін між Грецькою, Римською, Візантійською імперією та мешканцями північної частини Причорномор'я. Він відіграв життєво важливу роль у поширенні християнства в Південно-Східній Європі. Згідно з принципами системи Гіпподама, збереження елементів містобудування та хору демонструє демократичну організацію давньогрецької соціальної землі [24].

Значний внесок в охорону культурної спадщини та пам'яток робить держава, центральна адміністрація та місцеве самоврядування. Варто також зазначити, що від початку війни росії проти України було пошкоджено щонайменше 53 об'єкти культури. Ці цифри були представлені в ЮНЕСКО у п'ятницю, 1 квітня. За оцінками групи, постраждали від війни архітектурні та культурні об'єкти включають 29 релігійних споруд, 16 історичних об'єктів, чотири музеї та чотири пам'ятники. Однак цей список не є повним, оскільки експерти ЮНЕСКО досі вивчають звіти української влади про пошкоджену культурну спадщину [25]. Пошкодження 53 об'єктів культури на півночі та сході країни були підтверджені супутниковими знімками та очевидцями. У

Харківській області, яка зазнала особливого обстрілу рашистами, було пошкоджено і зруйновано 18 місць і споруд. Ще п'ять повідомлень надійшло з Києва, а п'ять – з Чернігівської області, де розташована велика кількість історичних пам'яток. Станом на 14 квітня ЮНЕСКО підтверджує пошкодження або знищення вже 102 об'єктів культури: 47 релігійних об'єктів, 9 музеїв, 28 історичних будівель, 3 театрів, 12 пам'ятників та 3 бібліотек. Об'єкти Світової спадщини ЮНЕСКО, наскільки відомо, не постраждали. Водночас у списку немає інформації про окуповані росією міста Маріуполь та Херсон, які оточені російськими військами. Багато нерухомих пам'ятників у різних містах захищають загортаючи в мішки з піском, дошки чи пластик (рис. 2.4).

Рис..2.4. Пам'ятник Дюку в Одесі захищають від обстрілів

6. Історичний центр Одеси - це архітектурний комплекс, який відображає історію та культуру міста і славиться своєю різноманітною архітектурою, що відображає різні епохи та стилі. Він включає в себе класичні будівлі, які споруджувалися у XIX столітті за проектами відомих архітекторів, а також мальовничі площі та вулички з унікальними магазинами, кафе та ресторанами. [15]

Станом на середину квітня близько 28 об'єктів Києва були захищені завдяки силам підприємців, громадськості та волонтерів. Станом на середину квітня близько 28 об'єктів Києва охороняли підприємці, громадськість та волонтери. Для цього представники бізнесу передали місту 1 мільйон гривень.

У Львові європейські організації допомагають охороняти пам'ятники. В результаті до міста відправили дві польські машини із захисними матеріалами. А на кінець травня загальна кількість об'єктів української культурної спадщини, яку від початку повномасштабної війни російські ракети знищили або пошкодили, становила щонайменше 353 і ці цифри не є кінцевими! російські війська свавільно руйнують нашу культурну спадщину: церкви, синагоги, музеї, пам'ятники, театри.

Незабаром після вторгнення ЮНЕСКО оголосила, що працює над тим, щоб відзначити основні історичні місця країни Гаазькою конвенцією 1954 року, міжнародно визнаним символом охорони культурної спадщини під час збройного конфлікту. Організація також працюватиме з директорами українських музеїв для координації зусиль щодо збереження колекції. Також планується моніторинг пошкоджень культурних об'єктів за допомогою супутникових знімків. Прикро спостерігати, як велика кількість об'єктів культурної спадщини навмисно знищується в рашистами в Україні. На більшій частині країни недоступні кінотеатри, театри, бібліотеки, книгарні. Багато з них зазнали бомбардувань. Іноді з цивільним населенням всередині, які використовували їх як укриття. І все-таки українські митці мобілізувалися на опір, підвищуючи обізнаність та закладаючи підґрунтя для післявоєнного відродження. Підвищення обізнаності може врятувати майбутнє української культури. [26]

2.2 Перспективи розвитку культурно-пізнавального туризму в Україні

Україна володіє унікальними культурними, історичними та природними ресурсами, які можуть бути ефективно використані для залучення туристів з усього світу. Сучасний стан культурно-пізнавального туризму в Україні свідчить про наявність значного потенціалу, але також вказує на певні проблеми та виклики, які необхідно подолати для досягнення сталого розвитку цього сектора. Основними перешкодами є недостатня розвиненість туристичної інфраструктури, обмеженість фінансових ресурсів, а також низький рівень

якості туристичних послуг. Важливим завданням є підвищення рівня обслуговування та вдосконалення інфраструктури, що включає будівництво нових та реконструкцію існуючих об'єктів, таких як дороги, готелі, ресторани, музеї та інші туристичні атракції.

Перспективи розвитку культурно-пізнавального туризму в Україні значною мірою залежать від впровадження інноваційних підходів та технологій, які можуть підвищити привабливість туристичних об'єктів та покращити якість послуг. Використання цифрових технологій, таких як мобільні додатки, онлайн-платформи для бронювання та віртуальні тури, дозволяє створити більш інтерактивні та зручні умови для туристів. Інтеграція цих технологій у туристичну індустрію сприятиме збільшенню кількості відвідувачів та підвищенню їхнього задоволення від подорожей.

Також перепоною в підтримці та розвитку культурно-пізнавального туризму є воєнний стан та агресія зі сторони рф.

Крім того, важливим напрямком розвитку культурно-пізнавального туризму є підвищення рівня професійної підготовки кадрів у туристичній галузі. Впровадження спеціалізованих навчальних програм, курсів підвищення кваліфікації та стажувань для працівників туристичної індустрії дозволить забезпечити високий рівень обслуговування туристів та сприятиме підвищенню конкурентоспроможності українських туристичних продуктів на міжнародному ринку.

Особлива увага повинна приділятися розвитку регіонального туризму, оскільки кожен регіон України має свої унікальні культурні та історичні особливості, які можуть стати основою для створення привабливих туристичних маршрутів. Зокрема, розвиток туризму в Карпатському регіоні, на півдні України, в центральних та східних областях, а також у великих містах, таких як Київ, Львів, Одеса та Харків, має великий потенціал для залучення туристів. Розробка та просування нових туристичних маршрутів, які включають відвідування визначних місць, історичних пам'яток та культурних об'єктів, сприятиме зростанню інтересу до України з боку іноземних туристів.

Не менш важливим є розвиток гастрономічного туризму, який стає все більш популярним серед туристів. Українська кухня з її різноманітністю та унікальними традиціями може стати потужним інструментом для залучення туристів. Відкриття нових ресторанів, кафе та закладів харчування, які пропонують національні страви, а також проведення гастрономічних фестивалів та майстер-класів сприятиме підвищенню інтересу до України як гастрономічного напрямку.

Важливим аспектом розвитку культурно-пізнавального туризму є забезпечення доступності туристичних об'єктів для всіх категорій населення, включаючи людей з особливими потребами. Адаптація туристичних об'єктів, створення безбар'єрного середовища, а також надання спеціалізованих послуг та інформації для людей з інвалідністю є невід'ємною частиною розвитку інклюзивного туризму. Це не тільки забезпечить рівні можливості для всіх туристів, але й сприятиме формуванню позитивного іміджу України як країни, відкритої для всіх.

Проведемо SWOT-аналіз перспектив розвитку культурно-пізнавального туризму в Україні (табл.2.1)

Таблиця 2.1. SWOT-аналіз перспектив розвитку культурно-пізнавального туризму в Україні

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
1. Україна має багату історію та культурні традиції, численні пам'ятки архітектури, музеї, заповідники та інші об'єкти культурної спадщини, які приваблюють туристів. 2. У кожному регіоні країни є свої унікальні туристичні об'єкти та культурні події, що дозволяє створювати різноманітні туристичні маршрути. 3. Українці відомі своєю гостинністю, багатими народними	1. Багато туристичних об'єктів потребують реконструкції та модернізації, бракує якісних доріг, готелів, ресторанів та інших об'єктів туристичної інфраструктури. 2. Відсутність достатнього фінансування для розвитку туристичних об'єктів та інфраструктури обмежує можливості для їхньої модернізації та популяризації.

традиціями та обрядами, які викликають інтерес у туристів. 4. Українська кухня з її різноманітними стравами та напоями є привабливою для туристів, а гастрономічні фестивалі та ярмарки стають популярними туристичними подіями. 5. Велика кількість маловідомих, але цікавих туристичних місць в регіонах, які можуть бути включені до нових туристичних маршрутів.	3. У деяких регіонах рівень туристичних послуг не відповідає міжнародним стандартам, що може негативно вплинути на враження туристів. 4. Недостатня взаємодія та координація між різними гравцями на туристичному ринку уповільнює розвиток галузі. 5. Багато туристичних напрямків в Україні залежать від сезонних коливань, що створює труднощі для сталого розвитку туризму протягом усього року.
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
1. Використання цифрових технологій, таких як мобільні додатки, онлайн-платформи для бронювання та віртуальні тури, дозволяє створити більш зручні умови для туристів та підвищити їхню залученість. 2. Співпраця з міжнародними туристичними організаціями, участь у міжнародних виставках та форумах сприяє популяризації України як туристичної дестинації на світовому ринку. 3. Впровадження спеціалізованих навчальних програм та курсів підвищення кваліфікації для працівників туристичної індустрії сприятиме покращенню якості послуг. 4. Притягнення внутрішніх та зовнішніх інвесторів для розвитку туристичної інфраструктури, створення нових туристичних об'єктів та маршрутів. 5. Розвиток екологічного та сільського туризму як нових напрямків, що дозволяє використовувати природні та культурні ресурси країни для	1. Політичні кризи та конфлікти можуть негативно вплинути на туристичну привабливість країни та знизити потік туристів. А зараз воєнний стан перекрив потік туристів з-за кордону. 2. Економічна нестабільність та фінансові кризи можуть призвести до скорочення інвестицій у туристичну галузь та зниження споживчої спроможності населення. 3. Конкуренція з боку інших країн, які пропонують подібні туристичні продукти та послуги, може знизити інтерес до України. 4. Пандемії, такі як COVID-19, можуть серйозно вплинути на туристичну галузь, спричиняючи обмеження на поїздки та зниження туристичних потоків. 5. Погіршення екологічного стану, знищення природних та культурних об'єктів, а також недостатня увага до екологічної стійкості можуть негативно вплинути на туристичну привабливість країни.

створення унікальних туристичних продуктів.	
---	--

SWOT-аналіз перспектив розвитку культурно-пізнавального туризму в Україні вказує на наявність значного потенціалу, який можна реалізувати за умови подолання існуючих проблем та використання можливостей, що відкриваються перед країною. Впровадження сучасних технологій, розвиток інфраструктури, підвищення рівня професійної підготовки кадрів та забезпечення стабільного економічного та політичного середовища є ключовими завданнями для досягнення сталого розвитку культурно-пізнавального туризму в Україні.

Загалом, перспективи розвитку культурно-пізнавального туризму в Україні є дуже обнадійливими, але для їх реалізації необхідна комплексна робота з боку державних органів, туристичних компаній, громадських організацій та місцевих громад. Впровадження сучасних технологій, розвиток інфраструктури, підвищення рівня обслуговування, розробка нових туристичних маршрутів та забезпечення доступності для всіх категорій населення є ключовими завданнями, які потребують спільних зусиль та координації.

Тільки таким чином можна досягти сталого розвитку культурно-пізнавального туризму та забезпечити його внесок у соціально-економічний розвиток країни.

2.3 Основні культурно-пізнавальні локації Львова

Львівська область є однією із найперспективніших для розвитку туризму в Україні. Її привабливість для вітчизняних та іноземних туристів полягає в стратегічному розташуванні, численних історичних, культурних та архітектурних пам'ятках, яких тут більше ніж у будь-яких інших регіонах. Область також багата на лікувально-рекреаційні та кліматичні ресурси.

Розташування області біля кордонів сприяє постійному потоку її територією громадян, які перетинають кордон. Варто також відзначити, що цей регіон входить до п'ятірки найпривабливіших та найпопулярніших туристично-відпочинкових зон України. У Львівській області налічується понад 4000 пам'яток історії та культури, значна частина (понад 2000) зосереджена у Львові, що входить до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, а також у Жовкві, Белзі, Бібрці, Золочеві, Жидачеві, Самборі, Дрогобичі [27].

Львівську область відвідують туристи з понад 100 країн світу. За інформацією Державної прикордонної служби у міжнародному аеропорту «Львів» імені Д. Галицького, кількість іноземних туристів в аеропорту у 2020 році становила 84 тис. осіб. Найбільше пасажирів було з Польщі, Туреччини, Німеччини, США, Великобританії, Румунії, Литви, Італії та Ізраїлю. Іноземний пасажиропотік у 2020 році зріс на 16% порівняно з 2019 роком. На (рис. 2.5) зображено відсоткове співвідношення по країнах [26, 28].

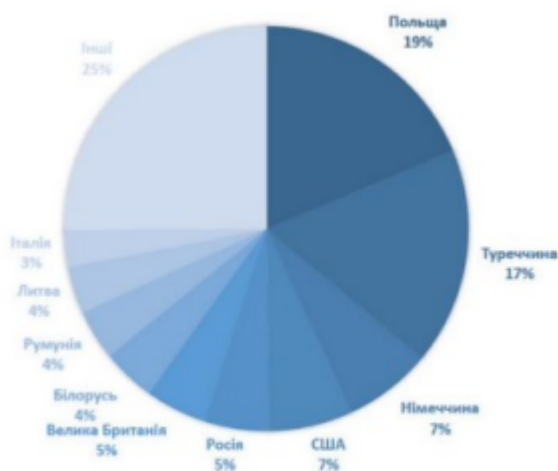

Рис.2.5. Відсоткове співвідношення по країнах [26]

Львівська область повністю забезпечує потреби пізнавального та історико-культурного туризму. Це один з найбільших туристичних районів України з унікальними пам'ятками історії та культури. У цьому регіоні зосереджено 1/4 усієї історико-культурної спадщини України. 55 населених пунктів Львівщини поповнили список історичних міст і поселень.

Багатьох туристів до Львова приваблює історія та комплекси різних архітектурних стилів XII–XIX століття, ці унікальні колекції зберігаються в Картинній галереї, Національному та Історичному музеях, Музеї історії релігії, Арсеналі-музеї старовинної зброї, Музеї етнографії та художнього промислу та інші. Основні історико-культурні та архітектурні пам'ятки регіону: музей-заповідник «Олеський замок», «Золочівський замок» та інші замкові споруди, об'єднані в «Золоту підкову» Львівської області, заповідник «Тустань» у селі Урич Сколівського району, літературний меморіал Івана Франка – «Нагуєвичі» Дрогобицького району та інші.

У Львові розташовано понад 2000 охоронних об'єктів, історико-архітектурний комплекс його центральної частини внесено до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО у 1998 році. Пам'ятки історії та культури Львівщини щороку приваблюють туристів з усієї України та з-за кордону. У 2006 році екскурсійними послугами області скористалося близько 250 тис. туристів. З 1997 року спостерігається постійне зростання кількості туристів та екскурсій [29].

Регіон має потужну базу розміщення, загалом 92 готелі, 32 з яких розташовані у Львові. До готелів з високим рівнем комфортності відносяться «Гранд-готель» 4-*, «Опера» 4-*, «Дністер» 4-*, «Замок Лева» 3-*, «Еней» 3-*, «Нтон» 3-*, «Бюргер Клуб» 3-*, «Олена» 3-*, «Жорж» 3-* [30].

Архітектурне розмаїття міста поєднує в собі традиції та стилі різних епох – готики, бароко, рококо, ренесансу, модерну, конструктивізму. Деякі пам'ятки є символами та візитними картками міста. Серед найпопулярніших та найцінніших архітектурних споруд міста, можна виокремити:

- Комплекс Вірменського собору – найстаріша частина якого датується 1356-1363 рр., а також будинки вірменського кварталу XVI ст.;
- Ансамбль руського кварталу – Успенська церква (1591-1631 рр.);
- Каплиця трьох святих (1591 р.), дзвіниця Корнякта (1578 р.);
- Єзуїтський костел Св. Петра і Павла (XVII ст.);
- Ансамбль собору Св. Юра (XVIII ст.);

- Ансамбль Бернардинського монастиря (кін. XVII ст.);
- Латинський кафедральний собор Св. Марії з XVI ст.;
- Львівський національний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької (1897- 1900 рр.).

У Львові діє понад 120 церков. Львів'яни сповідують понад 20 релігійних конфесій. На початку XX ст. Львів – єдине місто у світі з резиденціями трьох католицьких архієпископів: римо-католицького, грекокатолицького та вірмено-католицького [31]. За статистикою, у 2016 році близько в 46% опитаних туристів головною метою прибуття до Львова вважали екскурсію містом. 36% – щоб дізнатися про місцеву культуру та традиції. Решта туристів також опосередковано дізналися про культурні та історичні ресурси, оскільки їхні подорожі були полімотивованими [32].

Найпопулярнішим місцем Львова є безперечний лідер у контексті опитування іноземних туристів - площа Ринок. Об'єктами зацікавленості є також інші центральні пам'ятки – Оперний театр, вежа Ратуші, «Вернісаж», Вірменська катедрa та інші. Фактично, майже кожного третього опитаного іноземного туриста цікавлять такі пам'ятки, як Личаківське кладовище та етнографічний музей під відкритим небом «Шевченківський Гай». Львів – місто музеїв. Історичні комплекси різних архітектурних стилів XVI-XIX ст., унікальні та різноманітні колекції, що зберігаються в національних та історичних музеях, художніх галереях, релігійних історичних музеях та арсеналах, приваблюють незліченну кількість туристів у це старовинне і гостинне місто [33].

Крім Львова, за рельєфом, особливостями ландшафту та етнічно-культурними ознаками територію слід розділити на чотири рекреаційно-туристичні райони: — Малополіський (включає в себе північні Червоноградський, Радехівський і Бродівський адміністративні райони). — Розтоцько-Опільський (охоплює центральну частину області з економічно найрозвинутішими Жовківським, Кам'янко-Бузьким, Бузьким, Яворівським, Городоцьким, Пустомитівським, Золочівським, Перемишлянським адміністративними районами). — Передкарпатський (включає в себе

Самбірський, Дрогобицький, Стрийський, Миколаївський і Жидачівський адміністративні райони). — Карпатський (по орографічній осі Карпат межує із Закарпаттям та Івано-Франківщиною), що об'єднує Старосамбірський, Турківський і Сколівський адміністративні райони [34].

Порівняно з іншими туристичними територіями Львівської області малопольський туристичний район є найменш розвинутим, але має досить високий туристичний потенціал. Район характеризується тією ж туристичною спеціалізацією, що й Розточчя та Опілля, і пропонує головним чином екскурсійно туристичний продукт. Гостей цього району приваблюють:

- мальовничий малопольський ландшафт з первісними селами волинського етнографічного типу;
- Давньоруські міста з укріпленнями – Белз (X ст.) і Буськ (1097 р.);
- місцеві Підгорецький та Бродівський замки середньовічного ренесансу;
- Стародавні галицькі міста Сокаль та Червоноград із сакральними спорудами XVI-XVII ст. у стилі ренесансу;
- Розтоцько-Опільський туристичний район охоплює центральну смугу Львівщини яку очолює місто Львів.

Район спеціалізується на обслуговуванні рекреаційного потоку з м. Львова, а також на історикокультурному, релігійному й сільському зеленому туризмі. Туристичне «обличчя» району формує надзвичайно багата історико-культурна спадщина різних епох, народів і культур. Незмінною популярністю серед іноземних та українських туристів користуються:

- Пам'ятки Київської Русі та Галицько-Ворренської області (IX-X ст.):
- Плісненськ – одне з найпотужніших стародавніх поселень X-XIII ст. площа 160 га.

З сімома лініями оборонних валів. — мальовничі замки Львівщини:

1. Музей Одеського замку оточує мальовничий ландшафтний парк (місце народження та резиденція короля Польщі Яна III Собеського, в музейній

експозиції замку представлено унікальне батальне полотно «Битва під Віднем» М. Альтамонте (1692), портрети та меблі, відомі з XII-XVIII ст. та ін.).

2. Підгорецький замок – палац "Малий Версаль", оточений ландшафтним парком, поруч з усипальнею родинного костелу магнатів Жевуських.

3. Золочівський замок бастионного типу (1442 р., витримав кілька турецько-татарських облог, всередині замкового подвір'я)

4. Двоповерховий ренесансовий палац і «Китайський» палац у східному стилі.

5. Свіржський замок (1482 р., витримав дві турецькі облоги у 1672 і 1675 рр.).

6. Старосідьський замок князів Острозьких [34].

— історико-культурні центри ренесансного містобудування: Жовква (резиденція польських королів), Городок (церква XV ст., згадка 1213 р.), Яворів, Судова Вишня, Глиняни, Буськ, Золочів;

— релігійні центри і пам'ятки народної сакральної архітектури: древні монастирі у Лаврові (1292 р., Онуфріївська Лавра заснована князем Левом, сином Данила Галицького, на честь якого названо м. Львів. У монастирі усипальниця князя Лева, двох володарів Молдови та багатьох середньовічних єпископів).

— села — центри народних промислів і сільського зеленого туризму (с. Потелич, с. Грушів, с. Монастирок, с. Івано-Франкове, с. Мокротин, с. Куликів та ін.); екотуристичні об'єкти: Яворівський НПП, заповідник «Розточчя».

Необхідність захищати Львів полягає не лише в його особливому статусі серед українців, а й серед міст усього світу. Скарби міста – це його спадщина. У 2009 році Львів отримав статус культурної столиці України.

Культурна спадщина Львова – це частина світової матеріальної та духовної культури, яка має неосяжну цінність для нинішнього та майбутніх поколінь усього людства. Влада Вроцлава у 2016 році запропонувала Львову розділити титул Європейської столиці культури (для Львова це є неофіційним титулом).

Львів є членом організацій: “Eurocities“, “European Cities Marketing“, OWHC (Організації міст світової спадщини) та “Energie-Cites. Львів включений до списку історичних населених місць України (згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 26.07.2001 № 878 “Про затвердження Списку історичних населених місць України“). Занесений до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО (за рішенням ЮНЕСКО 5 грудня 1998 року), ансамбль історичного центру Львова складається з давньоруської та середньовічної частин міста та комплексу собору Святого Юра [35].

Львів має привабливу туристичну інфраструктуру: більше тисячі закладів харчування, близько 9000 варіантів розміщення, зручні транспортні шляхи – сучасний аеропорт, залізничний та автовокзал. Згідно з опитуваннями, індекс туристичної привабливості Львова залишається високим і становить 4,72 станом на вересень 2015 року. (за 5-бальною шкалою). Львів є брамою, крізь яку світ зможе пізнати українську культуру і ментальність [36]. Тому можна сказати, що основою туристичної привабливості Львівської області з одного боку є туристичні ресурси, серед яких природа (клімат, купальні, ландшафти, вода) та історична культура (археологія, сакральність, історія, архітектура, мистецтво, події). З іншого боку, туристична інфраструктура, яка формується завдяки ефективному функціонуванню готельного господарства, санаторіїв, закладів харчування, ефективних транспортних систем, продуктивної діяльності туристичних компаній [33].

Львів завжди відігравав одну із ключових ролей в туристичній індустрії України. Потенціал туристичних ресурсів Львова став об’єктом дослідження багатьох науковців, та відомий далеко за межами нашої Батьківщини. За останні роки кількість туристів у Львові зросла майже втричі, тож у 2007 році Львів відвідало близько 700 тис. туристів, тоді як у 2015 р. їх було близько 2 000 000 (за даними Львівського міського управління туризму). Основним напрямом і основним аспектом туризму, безсумнівно, є культурно пізнавальний туризм [37].

Однак сьогодні туризм зазнав одного із найбільших у світі збитків від пандемії COVID-19, а також війни і перспективи відновлення вкрай

невизначені. Локдаун для учасників туристичного ринку скасував всі стратегічні плани щодо розвитку та розширення бізнесу. За даними, оприлюдненими Організацією міжнародного економічного співробітництва та розвитку, міжнародні туристичні «запити» зменшилися на 80%, а кількість комерційних структур у туристичній сфері у Львівській області зменшилась на понад 40%. Однак туристичний попит залишається актуальним, при цьому туристи віддають перевагу культурному, життєвому, екологічному, сільському та оздоровчому туризму, відкриттю нових туристичних напрямків та об'єктів [38]. Мережа суб'єктів туристичної діяльності у Львівській області як і загалом в Україні представлена туроператорами, турагентами та суб'єктами, що здійснюють екскурсійну діяльність. Розподіл суб'єктів туристичної діяльності за видами вказаний у табл. 2.2.

Таблиця 2.2. Розподіл суб'єктів туристичної діяльності у Львівській області

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	Одиниць						
Усього	230	279	272	235	221	272	282
Туроператори	60	68	62	52	52	60	63
Турагенти	115	145	149	148	72	171	176
Суб'єкти, що здійснюють екскурсійну діяльність	55	66	61	35	13	41	43

Як видно з табл. 2.2, кількість суб'єктів туристичної діяльності, що працювали на Львівщині 2017 р. становило 282 суб'єктів туристичної діяльності, що на 10 більше, ніж у 2016 р, що свідчить про розвиток туристичної діяльності в області. Згідно отриманих даних на 2017 рік можна стверджувати, що близько 61,3% усіх суб'єктів туристичної діяльності знаходиться в м. Львів. Хоча, протягом досліджуваного періоду спостерігається позитивна динаміка щодо збільшення суб'єктів туристичної діяльності, розташованих в області [39]. Розподіл суб'єктів туристичної діяльності на 2017 рік за містами і районами вказаний нижче (рис. 2.6).

Рис.2.6. Розподіл суб'єктів туристичної діяльності за містами і районами у 2017 році

Львів можна вважати фестивальною столицею України. Щороку тут проводиться близько 40 фестивалів різної тематики. Сьогодні у Львові офіційно працюють понад 80 туроператорів. Популярні тури у Львові: «Львів – перлина Юнеско», «Середньовічний Львів», «Підземеллями старого міста», «7 чудес Львова», «Півний тур», «Львів кавовий», «Личаківський цвинтар», «Шевченківський гай» та ін. Львівські туроператори пропонують багато варіантів одноденних екскурсій по заході України («Золота підкова», «Жовква і Крехів», «Замки Закарпаття», «Карпатський трамвай», «Почаїв», «Фортеця Тустань», «Озеро Синевир» та ін.).

Можна з упевненістю сказати, що лише виходячи з вищесказаного, туристичних пропозицій Львова достатньо. Проте більшість туристів (85%), які приїжджають до Львова, вибирають самостійну екскурсію містом, огляд визначних пам'яток та харчування у колоритних львівських ресторанах. З огляду на це, можна сказати, що Львів має великий потенціал для інноваційного розвитку у цій сфері, що тісно пов'язане із задоволенням потреб туристів [40]. Нині у Львові доступні мандрівки на транспорті навіть в межах пішохідної зони центральної частини міста на електромобілі. Фірма «Phaeton Lepolis» вдало запозичив досвід європейських туристичних агентств. Також слід зазначити, що цей вид транспорту є екологічно чистим. Велосипедні тури займають провідне місце. Ця інновація сприяє не тільки розумовій активності під час подорожей, а

й фізичній активності. Як офіційний туристичний транспорт міста, у Львові вже понад рік курсують і екскурсійні автобуси з відкритими верхами та панорамними вікнами. Серед іншого варто виділити можливість екскурсії на «чудо-поїзді».

На ринку туристичних послуг Львова та довколишніх населених пунктів є багато екзотики, наприклад, польоти на повітряній кулі, мотodelьтаплани чи моторизовані парашлани. Минулого року Укрзалізниця запустила туристичний потяг по місту Лева з без бар'єрними екскурсіями. Неможливо уявити Львів без трамваїв, тому місто задіяло і цей вид транспорту до туризму. На окремі свята в місті (День Святого Валентина, Різдво тощо) курсують екскурсійні трамваї. Також серед інновацій у місті Львів є команда «Карамельтур», яка пропонує екскурсії нового формату для дітей та дорослих. Основними перевагами таких екскурсій та квестів є:

- Креативна тематика
- Костюмовані гідів та аніматорів
- Інтерактивна форма проведення
- Доступна ціна
- Гарантовані подарунки

Команда складається з професійних ліцензованих екскурсоводів та аніматорів, які мають великий досвід роботи. Вони створюють продукт нового формату. Основним нововведенням є те, що кожна екскурсія проходить у формі інтерактивної гри, в якій туристи являються активними учасниками, а не пасивними слухачами. Формат даної гри передбачає розв'язування та виконання цікавих завдань, рухливих та логічних ігор. Також вони пропонують цікаві креативні костюмовані екскурсії Львовом, квести, майстеркласи та оригінальні туристичні програми, які були розроблені спеціально для дітей з урахуванням їх світогляду та вікових особливостей [41].

Також через пандемію COVID-19 великого поширення у світі набули віртуальні тури та екскурсії. Львів не став виключенням, саме тому на сайті ЛОДА (Львівська Обласна Державна Адміністрація) з'явилась функція

«Віртуальний тур музеями Львівщини». Тут можна обрати будь-який музей у Львівській області та за допомогою 3D технологій здійснити реалістичну прогулянку та ознайомитися з експонатами [42]. На рис. 2.7, який наведений нижче зображено віртуальну екскурсію по Національному музею імені Андрея Шептицького. Це одна із найвизначніших в Україні та світі скарбниць національної культури та мистецтва. Понад 175-тисячне зібрання НМЛ віддзеркалює еволюцію художньої культури України впродовж дев'яти століть. Предметом особливої гордості є найбагатша у світі збірка українського сакрального мистецтва XII – XVIII ст. та найбільш вартісне у ній зібрання творів іконопису XIV – XVIII ст. (понад 4 000 од.)

Рис.2.7. Віртуальна екскурсія Національним музеєм імені Андрія Шептицького

Також на ринку екскурсійних послуг доступно багато авторських екскурсій, серед них «Двориками Львова», «Місцями героїв», «Дахами Львова», «Фото Львів» та ін. Ці екскурсії можуть задовольнити туристичні потреби багатьох людей, проте є ще велика частка, які вважають, що самостійна екскурсія краще за будь-якого гіда. Саме для них у Львові існує можливість театралізованих екскурсій, наче б то з городянами XIII–XIX століть. Тут і князь Лев, і древній алхімік, львівський батяр чи відьма з середньовіччя, які можуть туристам у ненав'язливій формі розповісти про місто. Чи навпаки можуть бути присутні різноманітні спец ефекти.

Вже доброю традицією стало проводити фестиваль «Ніч у Львові», коли протягом цілого вечора і ночі відчинені різноманітні туристичні і розважальні заклади, які в звичайні дні зачинені (Личаківське кладовище, музеї, оглядові майданчики, храми, собори і т.д.). Це цікаво для молоді, не лише для розуміння історії міста, а й для того, щоб брати участь у квестах.

Квести — це спортивно інтелектуально орієнтована гра, головна мета якої — послідовне виконання завдань командою чи окремими гравцями. Окремо слід виділити доступні екскурсійні мандрівки на виробництва (пивзаводи, майстерня шоколаду, карамелі та ін.).

Для екстремалів доступні також різного роду екскурсії [43]. Отже, як відомо, Львів заслужено отримав звання «Столиця туризму» завдяки великій кількості культурних, історичних та архітектурних цінностей. Не менш важливими у формуванні позитивного іміджу є розвинена сфера послуг та прикордонне розташування, що надає Львову особливий європейський статус. [26]

Висновки до 2 розділу

Вивчення сучасного стану культурно-пізнавального туризму в Україні свідчить про значний потенціал та динамічний розвиток цього напрямку в умовах зростаючого інтересу до культурної спадщини та історичних пам'яток. Попри наявність певних проблем, таких як недостатньо розвинена туристична інфраструктура, обмежене фінансування та потреба у підвищенні якості туристичних послуг, спостерігаються позитивні тенденції. Зростання внутрішнього туризму, розширення асортименту туристичних продуктів, активізація рекламних кампаній та розвиток інноваційних технологій сприяють популяризації культурно-пізнавального туризму серед різних категорій населення. Важливу роль у цьому процесі відіграють державні та місцеві органи влади, туристичні агенції та громадські організації, які спільними зусиллями працюють над покращенням туристичної привабливості регіонів.

Перспективи розвитку культурно-пізнавального туризму в Україні значною мірою залежать від здатності адаптуватися до нових викликів та впроваджувати інноваційні рішення. Створення нових туристичних маршрутів, розвиток тематичних турів, підвищення рівня професійної підготовки працівників туристичної галузі та розширення міжнародної співпраці є ключовими напрямками, що сприятимуть подальшому розвитку цього сектора. Зокрема, особлива увага повинна приділятися інтеграції сучасних інформаційних технологій у процес організації та проведення туристичних заходів. Це включає розвиток мобільних додатків, онлайн-платформ для бронювання та поширення інформації про туристичні об'єкти, використання віртуальної реальності для ознайомлення з культурними та історичними пам'ятками. Крім того, важливим аспектом є активне залучення місцевих громад до процесу розвитку туризму, що сприятиме збереженню та популяризації національної культурної спадщини.

Основні культурно-пізнавальні локації Львова є одними з найвагоміших чинників, що формують привабливість міста для туристів з різних куточків світу. Львів, відомий своєю багатою історією та культурними традиціями, пропонує широке розмаїття туристичних об'єктів, які здатні задовольнити найвибагливіші запити подорожуючих. Серед них можна виділити Львівський національний музей, Львівську національну галерею мистецтв імені Б.Г. Возницького, Наукову бібліотеку Львівського національного університету імені Івана Франка, парк-пам'ятку "Високий замок", Львівську національну оперу та багато інших визначних місць. Кожен з цих об'єктів має унікальну історичну та культурну цінність, що робить їх невід'ємною частиною туристичного маршруту. Окрім цього, особливої уваги заслуговують гастрономічні заклади, такі як ресторан "Криївка" та Реберня "Під Арсеналом", які пропонують не лише смачні страви, але й унікальну атмосферу, що відображає дух міста.

РОЗДІЛ 3 Проєкт культурно-пізнавальної подорожі для осіб з особливими потребами

3.1 Шляхи покращення організації культурно-пізнавальних подорожей для осіб з особливими потребами

Організація культурно-пізнавальних подорожей для осіб з особливими потребами є надзвичайно важливою та актуальною темою. Інклюзивний туризм, який передбачає врахування потреб людей з обмеженими можливостями, є важливим аспектом сучасного суспільства, що прагне до рівних можливостей та доступності для всіх громадян. Врахування потреб осіб з інвалідністю у сфері туризму не лише підвищує якість їхнього життя, але й сприяє розвитку туристичної інфраструктури, створенню нових робочих місць та збільшенню туристичних потоків. Шляхи покращення організації культурно-пізнавальних подорожей для осіб з особливими потребами можна розглянути на прикладі міста Львова.

Одним з перших кроків у напрямку покращення доступності є адаптація туристичної інфраструктури. Це включає обладнання туристичних об'єктів, таких як музеї, театри, галереї, історичні пам'ятки, пандусами, ліфтами, спеціально обладнаними санвузлами та іншими засобами, що полегшують доступ для людей з обмеженими можливостями. У Львові вже реалізовано деякі проєкти з адаптації міської інфраструктури, проте цього недостатньо для забезпечення повної доступності. Наприклад, важливо продовжувати роботу над адаптацією старовинних будівель, які часто мають історичну цінність, але не завжди відповідають сучасним стандартам доступності.

Першим важливим аспектом є встановлення пандусів. Пандуси - це не тільки засіб для подолання сходів, але й символ доступності та інклюзивності. У Львові багато історичних будівель мають високі сходи, які ускладнюють або навіть роблять неможливим доступ людей з інвалідністю. Встановлення пандусів має враховувати не лише кут нахилу, але й матеріали, з яких вони

виготовлені, аби забезпечити безпечний та зручний доступ. Пандуси повинні бути оснащені поручнями, мати неслизьку поверхню та бути достатньо широкими для проходу інвалідних візків.

Ліфти є ще одним важливим елементом доступної інфраструктури. В історичних будівлях встановлення ліфтів може бути технічно складним завданням, проте це необхідно для забезпечення доступу на всі поверхи. У випадку неможливості встановлення стандартного ліфта, можна розглянути альтернативи, такі як підйомники або похилі платформи, які дозволяють піднімати людей з інвалідністю разом з їхніми візками. Наприклад, у Львові вже є приклади успішної інтеграції таких підйомників в історичні будівлі, але їх кількість і доступність ще потребують розширення.

Спеціально обладнані санвузли є обов'язковою умовою для забезпечення комфортного перебування людей з обмеженими можливостями у туристичних об'єктах. Це включає не лише розширення дверей та площі приміщення, але й встановлення поручнів, спеціальних умивальників, дзеркал, розташованих на відповідній висоті, та інших допоміжних засобів. Санвузли повинні бути доступні на всіх поверхах будівель, до яких можуть дістатися люди з обмеженими можливостями, що передбачає також їх інтеграцію в структуру ліфтів та пандусів.

Особливу увагу слід приділити інформаційним технологіям, які допомагають людям з обмеженими можливостями орієнтуватися в туристичних об'єктах. Встановлення тактильних схем та карт для людей з вадами зору, аудіогідів, що описують експозиції, та інформативних панелей з великим шрифтом та високим контрастом є важливими елементами сучасних музеїв та галерей. У Львові деякі об'єкти вже мають такі технології, але їх поширення та вдосконалення мають стати пріоритетом.

Реставрація старовинних будівель з урахуванням вимог доступності є окремою складною темою. Історичні пам'ятки часто мають обмеження щодо змін в архітектурі, що ускладнює встановлення пандусів, ліфтів та інших засобів доступності. У таких випадках потрібен індивідуальний підхід, який

передбачає консультації з архітекторами, інженерами та фахівцями з питань інклюзії. Наприклад, можна розглянути можливість використання переносних пандусів або встановлення підйомників у малопомітних місцях, що не псують зовнішній вигляд будівлі.

Залучення громадськості та громадських організацій до процесу адаптації інфраструктури є важливим кроком. Люди з обмеженими можливостями найкраще знають свої потреби, тому їхня участь у плануванні та реалізації проєктів є необхідною. Спільні обговорення, публічні слухання та консультації допоможуть врахувати всі аспекти доступності та зробити туристичні об'єкти максимально зручними для всіх категорій відвідувачів.

Фінансове забезпечення проєктів з адаптації інфраструктури є ще одним важливим аспектом. Реставрація та обладнання історичних будівель з урахуванням вимог доступності потребують значних коштів. Для цього можна використовувати різні джерела фінансування, такі як державні та місцеві бюджети, гранти, міжнародні програми підтримки, а також приватні інвестиції. Важливо розробити стратегію залучення фінансування та розподілу коштів, щоб забезпечити ефективне використання ресурсів.

Навчання персоналу є ще одним важливим аспектом покращення доступності туристичних об'єктів. Працівники музеїв, театрів, галерей та інших культурних установ повинні бути ознайомлені з потребами людей з обмеженими можливостями та вміти надавати їм необхідну допомогу. Для цього можна організовувати спеціальні тренінги та семінари, де працівники зможуть дізнатися про сучасні стандарти доступності, методи комунікації та етики при роботі з людьми з інвалідністю.

Підготовка інформативних матеріалів та довідників є ще одним важливим кроком. Туристи з обмеженими можливостями повинні мати доступ до повної та актуальної інформації про доступні об'єкти та послуги у Львові. Для цього можна створювати спеціалізовані веб-сайти, мобільні додатки та друковані матеріали, які будуть містити детальні описи маршрутів, об'єктів, а також рекомендації щодо відвідування. Важливо, щоб ці ресурси були доступні у

різних форматах, включаючи шрифт Брайля, аудіоформат та відео з сурдоперекладом.

Забезпечення доступності громадського транспорту також є важливим аспектом. Люди з обмеженими можливостями повинні мати можливість зручно пересуватися містом. У Львові необхідно збільшити кількість низькопідлогових автобусів та трамваїв, обладнаних спеціальними пристроями для полегшення посадки та висадки пасажирів з інвалідністю. Важливо також розробити та впровадити спеціальні маршрути, які будуть враховувати потреби людей з обмеженими можливостями та забезпечувати зручний доступ до основних туристичних об'єктів.

Не менш важливим є створення комфортних умов для проживання туристів з обмеженими можливостями. Готелі, хостели та інші заклади розміщення повинні бути обладнані з урахуванням потреб людей з інвалідністю. Це включає наявність спеціально обладнаних номерів, ліфтів, пандусів, доступних санвузлів та інших необхідних зручностей. Крім того, персонал закладів розміщення повинен бути навчений надавати допомогу та підтримку туристам з обмеженими можливостями.

Організація культурних заходів та екскурсій також повинна враховувати потреби людей з обмеженими можливостями. Важливо розробити спеціальні програми, які будуть доступні та цікаві для цієї категорії туристів. Наприклад, можна організовувати екскурсії з використанням аудіогідів, тактильних експонатів та інших засобів, що полегшують сприйняття інформації. Крім того, культурні заходи, такі як концерти, театральні вистави, фестивалі та інші події, повинні бути доступні для людей з обмеженими можливостями, включаючи забезпечення доступу до залів, наявність спеціальних місць та інших зручностей.

Громадський транспорт також повинен бути доступним для людей з обмеженими можливостями. У Львові необхідно збільшити кількість низькопідлогових автобусів та трамваїв, обладнаних спеціальними пристроями для полегшення посадки та висадки пасажирів з інвалідністю. Крім того,

важливо забезпечити відповідне навчання водіїв та іншого персоналу громадського транспорту, щоб вони могли надавати необхідну допомогу пасажирам з обмеженими можливостями.

Інформаційна підтримка є ще одним важливим аспектом організації інклюзивного туризму. Необхідно створити інформаційні ресурси, які будуть містити детальну інформацію про доступні туристичні об'єкти та послуги у Львові. Це можуть бути веб-сайти, мобільні додатки, друковані путівники та інші матеріали, які будуть доступні у різних форматах, включаючи шрифт Брайля, аудіоформат та формат з підвищеним контрастом для людей з вадами зору. Важливо, щоб ця інформація була актуальною та доступною для широкої аудиторії.

Організація екскурсій для людей з обмеженими можливостями повинна враховувати їхні специфічні потреби. Потрібно розробити спеціальні маршрути, які будуть максимально доступними та цікавими для цієї категорії туристів. Наприклад, маршрути повинні включати відвідування об'єктів, які легко доступні для людей на інвалідних візках або тих, хто має проблеми зі слухом чи зором. Також важливо забезпечити наявність гідів, які пройшли спеціальну підготовку та володіють знаннями про потреби осіб з інвалідністю.

Забезпечення безпеки під час подорожей є ключовим аспектом. Важливо створити безпечні умови для пересування та перебування людей з обмеженими можливостями у туристичних об'єктах. Це включає встановлення спеціальних пристроїв для евакуації у разі надзвичайних ситуацій, наявність медичних пунктів та забезпечення медичної підтримки. Крім того, персонал туристичних об'єктів повинен бути навчений надавати першу допомогу та знати, як діяти у разі надзвичайних ситуацій.

Активна співпраця з громадськими організаціями, які займаються питаннями інклюзії та підтримки людей з обмеженими можливостями, є важливим елементом успішної організації інклюзивного туризму. Ці організації можуть надати цінну інформацію про потреби та очікування людей з інвалідністю, допомогти у розробці та реалізації проєктів, спрямованих на

покращення доступності туристичних об'єктів та послуг. Спільна робота з такими організаціями дозволить врахувати всі аспекти інклюзивного туризму та забезпечити максимальну доступність для всіх категорій туристів.

Фінансування та інвестування у розвиток інклюзивного туризму є важливим аспектом успішної реалізації проєктів, спрямованих на покращення доступності. Необхідно залучати як державні, так і приватні інвестиції для фінансування проєктів з адаптації інфраструктури, навчання персоналу та розвитку інформаційних ресурсів. Крім того, важливо розробити програми державної підтримки та гранти для підприємств, які займаються розвитком інклюзивного туризму.

Розвиток інклюзивного туризму також сприяє формуванню позитивного іміджу міста та країни на міжнародній арені. Забезпечення доступності туристичних об'єктів та послуг для людей з обмеженими можливостями показує прагнення міста до створення рівних можливостей для всіх громадян, що позитивно впливає на його репутацію та привабливість для туристів з усього світу.

Таким чином, шляхи покращення організації культурно-пізнавальних подорожей для осіб з особливими потребами включають адаптацію туристичної інфраструктури, забезпечення доступності громадського транспорту, надання інформаційної підтримки, організацію спеціальних екскурсійних програм, забезпечення безпеки, співпрацю з громадськими організаціями, навчання персоналу, розвиток інноваційних технологій та залучення фінансування. Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню якості життя людей з обмеженими можливостями, розвитку інклюзивного туризму та покращенню туристичної привабливості міста Львова.

3.2 Розробка культурно-пізнавального туру до Львова для осіб з особливими потребами

Розробка культурно-пізнавального туру до Львова для осіб з особливими потребами є важливим завданням, яке вимагає врахування багатьох аспектів для

забезпечення комфортного, безпечного та захоплюючого досвіду для всіх учасників. Львів, як культурна столиця України, має багатий історичний та культурний спадок, який може бути цікавим та доступним для людей з обмеженими можливостями за умови правильної організації.

Цільова аудиторія такої подорожі - це особи з вадами слуху. Тобто складається з різних груп людей, які мають спільну особливість – порушення слуху. Це може бути як повна, так і часткова втрата слуху. Для розробки та організації такого туру необхідно детально розуміти потреби, інтереси та очікування цієї аудиторії.

Основні характеристики цільової аудиторії:

1. Ступінь втрати слуху: люди з частковою втратою слуху – вони можуть користуватися слуховими апаратами або іншими пристроями для підсилення звуку; люди з повною втратою слуху – комунікують за допомогою жестової мови, письма або інших альтернативних способів спілкування.

2. Вік: дорослі та молодь – особи у віці від 18 років і старше, які цікавляться культурою, історією та мистецтвом; діти та підлітки – школярі та студенти, які можуть брати участь у турах як з батьками, так і в складі організованих груп.

3. Освітній рівень: різний рівень освіти – від учнів та студентів до людей з вищою освітою та професіоналів у різних сферах; спеціалізовані знання – особи, які цікавляться історією, мистецтвом, архітектурою та культурою.

4. Соціальний статус та професійна діяльність: професіонали – працюючі люди, які можуть бути зацікавлені у культурних заходах під час відпустки або вихідних; студенти – молодь, яка прагне розширити свої знання та отримати нові враження; пенсіонери – люди старшого віку, які мають більше вільного часу для подорожей.

5. Мотивація та інтереси: інтерес до культури та історії – бажання дізнатися більше про культурну спадщину Львова, відвідати музеї, театри, архітектурні пам'ятки; соціалізація та комунікація – можливість зустрічати нових людей, спілкуватися з іншими особами з вадами слуху, обмінюватися

досвідом; розваги та відпочинок – прагнення насолодитися відпочинком, провести час у приємній атмосфері, отримати нові враження.

Особливі потреби цільової аудиторії, які потрібно враховувати при виборі екскурсійних об'єктів та гідів:

1. Комунікація:

-Жестова мова – наявність гідів, які володіють жестовою мовою, або залучення сурдоперекладачів для екскурсій та заходів.

-Текстова інформація – забезпечення друкованими матеріалами, текстовими описами експонатів, субтитрами для відеоматеріалів.

2. Доступ до інформації:

-Аудіовізуальні засоби – використання мультимедійних технологій з субтитрами або жестовою мовою.

-Тактильні експонати – можливість доторкнутися до моделей та реплік історичних артефактів для кращого розуміння.

3. Технології та допоміжні засоби:

-Слухові апарати та підсилювачі звуку – доступність обладнання для підсилення звуку на заходах.

-Мобільні додатки – розробка додатків, які містять інформацію про тури, з можливістю отримання текстових повідомлень.

4. Інклюзивний дизайн:

-Візуальна інформація – наявність великих, зрозумілих інформаційних табло, екранних інфографік.

-Доступність – забезпечення зручного доступу до об'єктів та просторів, зокрема з урахуванням потреб осіб з іншими фізичними обмеженнями.

Забезпечення доступності та інклюзивності туристичних заходів для осіб з вадами слуху не тільки відкриває нові можливості для цієї аудиторії, але й сприяє загальному розвитку інклюзивного суспільства. Врахування особливих потреб, створення зручних умов та організація цікавих та пізнавальних заходів допоможуть зробити культурно-пізнавальний тур до Львова незабутнім і приємним для всіх учасників.

Основним етапом розробки культурно-пізнавального туру є підготовка та планування маршруту. Це включає визначення основних туристичних об'єктів, які будуть включені до туру, та перевірку їхньої доступності. До основних об'єктів можуть входити:

- Площа Ринок - історичне серце Львова з багатьма архітектурними пам'ятками.
- Високий Замок - місце з чудовими видами на місто.
- Оперний театр - один з найкрасивіших театрів Європи.

Після визначення об'єктів необхідно провести аудит їхньої доступності для людей з вадами слуху. Це включає перевірку наявності інформаційних матеріалів у форматах, доступних для людей з порушеннями слуху, таких як субтитри, сурдопереклад та інше.

Наступним етапом є забезпечення доступного транспорту. Для пересування містом осіб з особливими потребами необхідно передбачити транспортні засоби, обладнані для перевезення людей на інвалідних візках. Це можуть бути спеціальні автобуси чи мікроавтобуси з підйомниками або низькопідлогові транспортні засоби.

Щодо проживання, необхідно обрати готелі, які мають номери, обладнані для людей з обмеженими можливостями. Готелі повинні мати номери, адаптовані для осіб з вадами слуху, з можливістю використання спеціальних сигналів, візуальних оповіщень та інших зручностей.

Важливою складовою туру є надання інформаційної підтримки. Необхідно розробити інформаційні матеріали, які будуть доступні у різних форматах, враховуючи і інші вади:

- Друковані матеріали з великим шрифтом і високим контрастом для осіб з частковою втратою зору.
- Аудіогіди з текстовими субтитрами для людей з порушеннями слуху.
- Відео з сурдоперекладом або субтитрами для людей з порушеннями слуху.
- Тактильні карти та макети для ознайомлення з основними об'єктами для людей з повною або частковою втратою зору.

Розробка маршруту повинна враховувати максимальну доступність об'єктів та можливість їхнього комфортного відвідування. Маршрут подорожі починається з м.Одеса:

День 1: Виїзд з Одеси (рис.3.1)

- 18:30 - збір туристичної групи на залізничному вокзалі Одеси.
- 19:46 - виїзд з Одеса Головна.

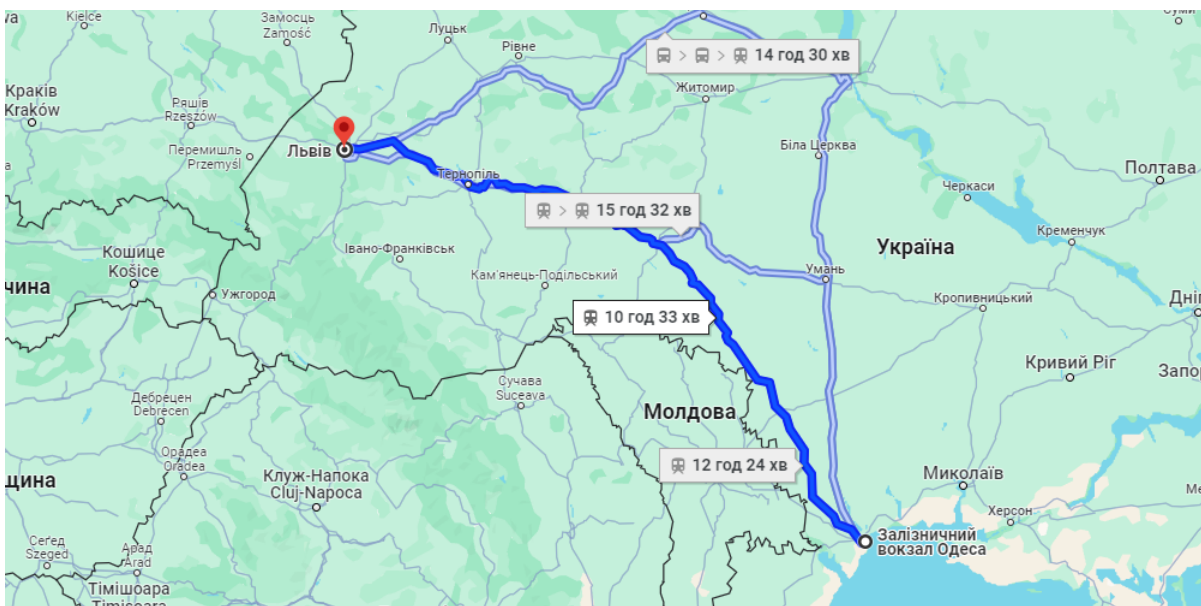

Рис.3.1. Пересування туристів від Одеси до Львову

День 2: Історичний та культурний Львів (рис.3.2-рис.3.6)

- 06:34 - приїзд на залізничний вокзал Львову.
- 06:34-07:20 - переїзд до готелю George.
- 07:20-08:20 - передача багажу на зберігання.
- 08:20-09:20 - сніданок в Split Club.
- 09:20-09:25 - перехід до Палацу Потоцьких.
- 09:25-11:00 - екскурсія Палацом Потоцьких.
- 11:00-11:05 - перехід до Львівської національної галереї мистецтв імені Б.Г. Возницького.
- 11:05-12:35 - екскурсія Львівською національною галереєю мистецтв імені Б.Г. Возницького.
- 12:35-12:45 - перехід до Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка.

- 12:45-13:20 - екскурсія Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка.

- 13:20-13:25 - перехід в ресторан української кухні в “Хлопська ресторація Бурячок”.

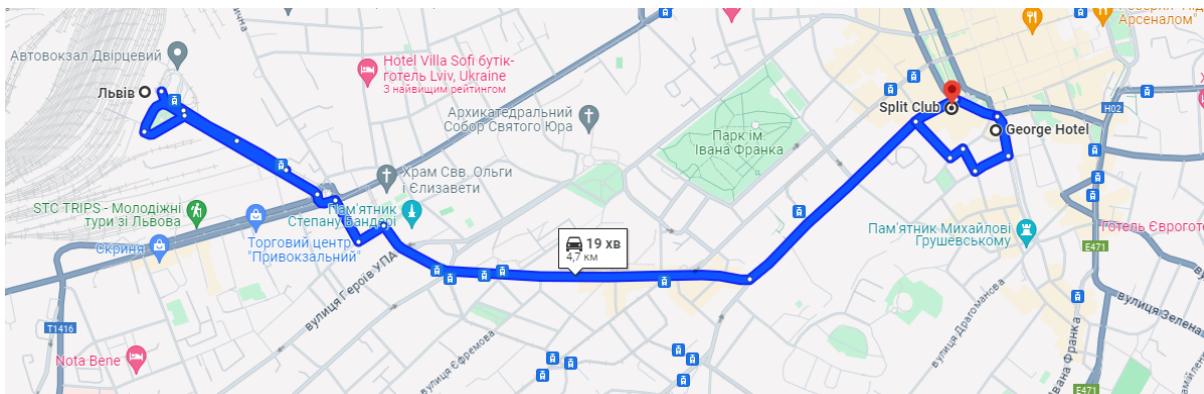

Рис.3.2. Пересування туристів від ЗВ Львову до готелю

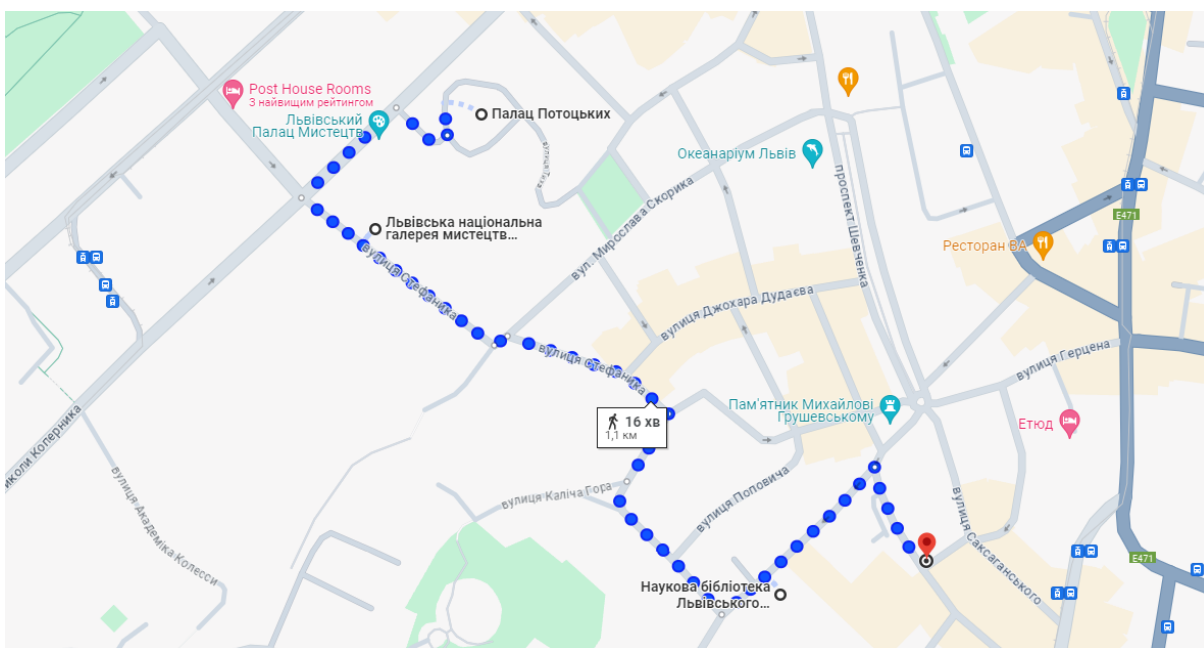

Рис.3.3. Ранкова екскурсія другого дня

- 13:25-14:00 - обід в “Хлопська ресторація Бурячок”.
- 14:00-14:15 - переїзд до Парку-пам’ятки “Високий замок”.
- 14:15- 16:00 - екскурсія Парком-пам’яткою “Високий замок”.
- 16:00-16:10 - переїзд до готелю George.
- 16:10-16:30 - вільний час.
- 16:30-16:40 - збір туристичної групи біля готелю.

- 16:40-16:50 - переїзд до Львівської Національної Опери.
- 16:50-17:00 - пошук місць та готування до початку вистави.
- 17:00-19:00 / 17:00-19:30 - вистава-балет “Жізель” / вистава “Дон Кіхот”.
- 19:00-19:10 / 19:4 -19:50 - переїзд до ресторану української кухні “Кумпель”.
- 19:10-20:30 / 19:50-20:30 - вечеря в ресторану української кухні “Кумпель”
- 20:30-20:40 - переїзд до Львівської Національної Опери.
- 20:40 - 22:00 - прогулянка до пам’ятника Адаму Міцкевичу
- 22:00-22:10 - повернення до готелю (пішки)

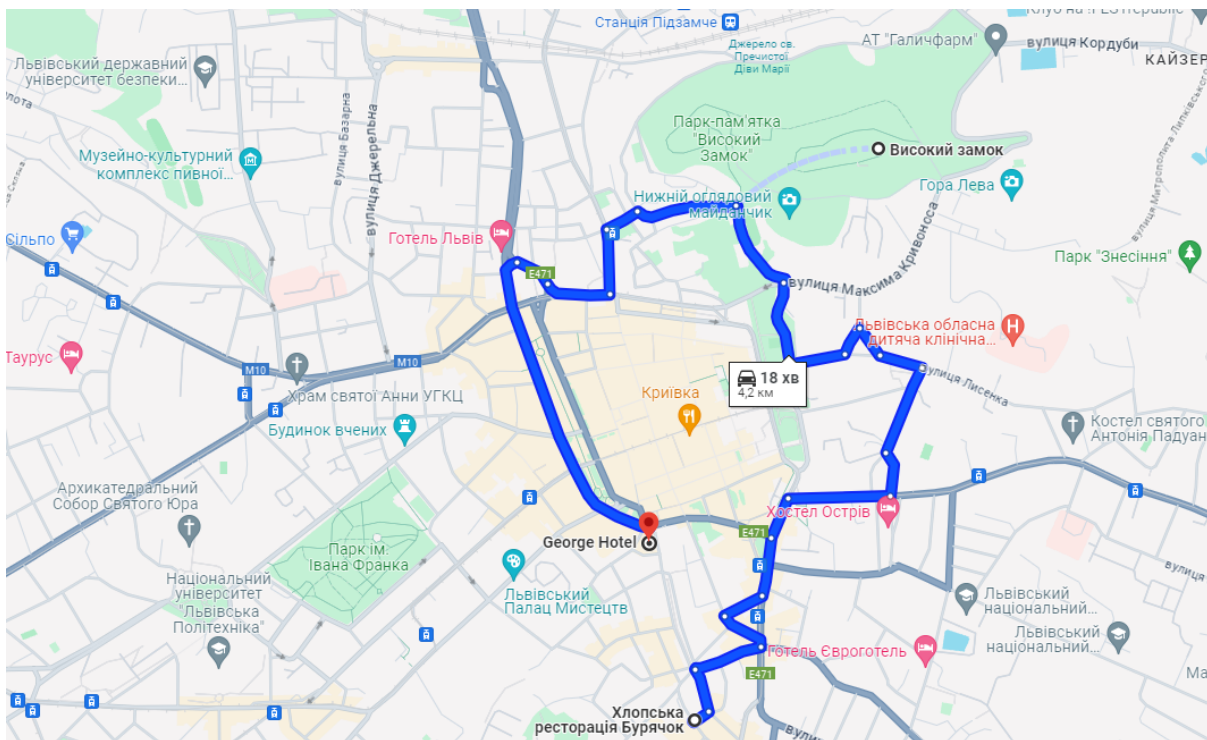

Рис.3.4. Обідня екскурсія другого дня

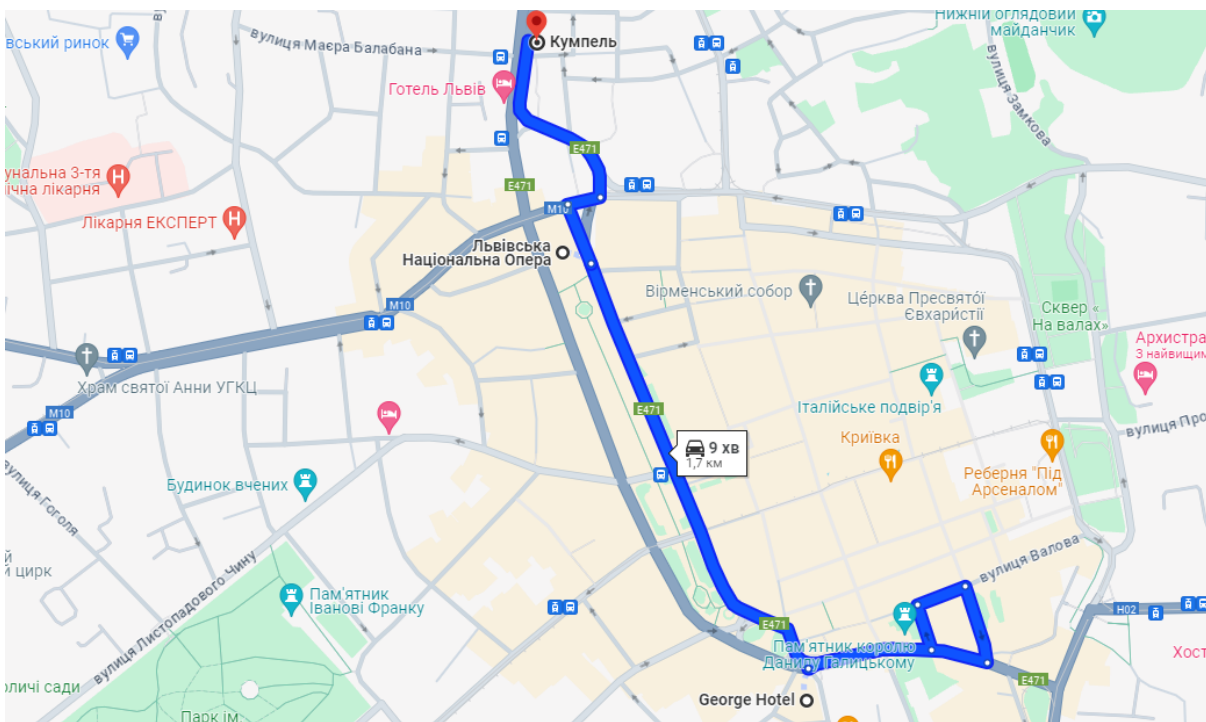

Рис.3.5. Відвідування Львівської Національної Опері

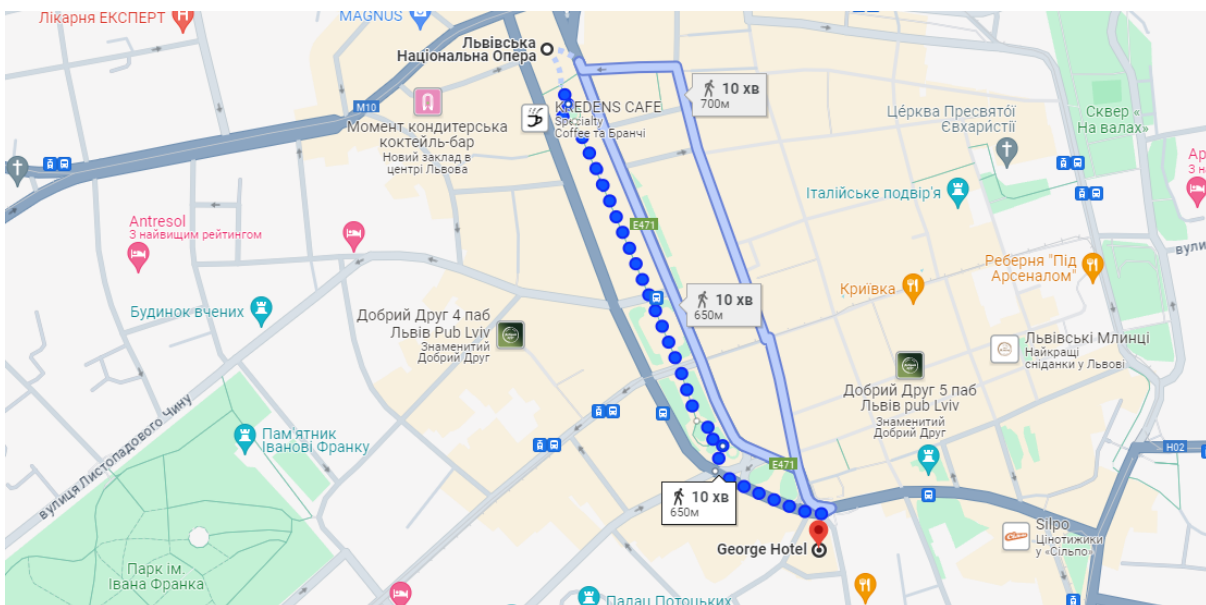

Рис.3.6. Прогулянка після вечері

День 3: Атмосферний Львів (рис.3.7-рис.3.9)

- 08:00-09:00 - сніданок в готелі, виселення з номеру та передача багажу на зберігання.
- 09:00-09:10- перехід до Львівської копальні кави.
- 09:10-10:25 - екскурсія копальнею та дегустування кави.
- 10:25-11:35 - екскурсія Музеєм скла.

- 11:35-13:00 - екскурсія площею Ринок.
- 13:00-14:15 - обід в ресторані “Криївка”.
- 14:15-14:30 - перехід до пам’ятника королю Данилу Галицького та розповідь про нього.
- 14:30-14:35 - перехід до “Бернардинський монастир”.
- 14:35-15:35 - екскурсія Бернардинським монастирем.
- 15:35 - 15:45 - переїзд до Церкви Пресвятої Євхаристії.
- 15:45-16:15 - екскурсія Церквою Пресвятої Євхаристії.
- 16:15-17:00 - екскурсія в “Королівський арсенал”.
- 17:00-17:05 - переїзд до Музею-Арсенал.
- 17:05-17:25 - розповідь про музей (наразі закритий).
- 17:25-17:30 - перехід до Реберні "Під Арсеналом"
- 17:30 - 18:20 - вечеря в Реберні "Під Арсеналом".
- 18:20-18:30 - переїзд до готелю.
- 18:30 - 18:55 - забираємо багаж зі зберігання.
- 18:55-19:15 - переїзд на залізничний вокзал Львову.
- 19:15-19:46 - очікування потяга.
- 19:46 - виїзд з залізничного вокзалу Львову.

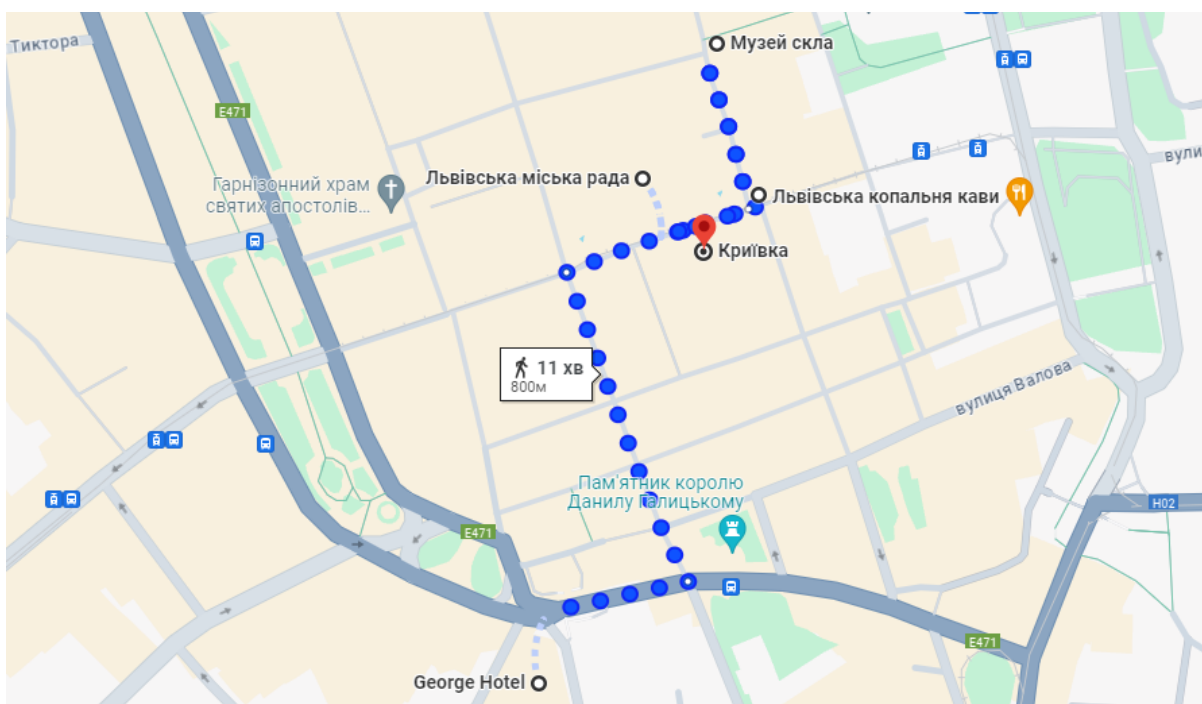

Рис.3.7. Ранкова екскурсія третього дня

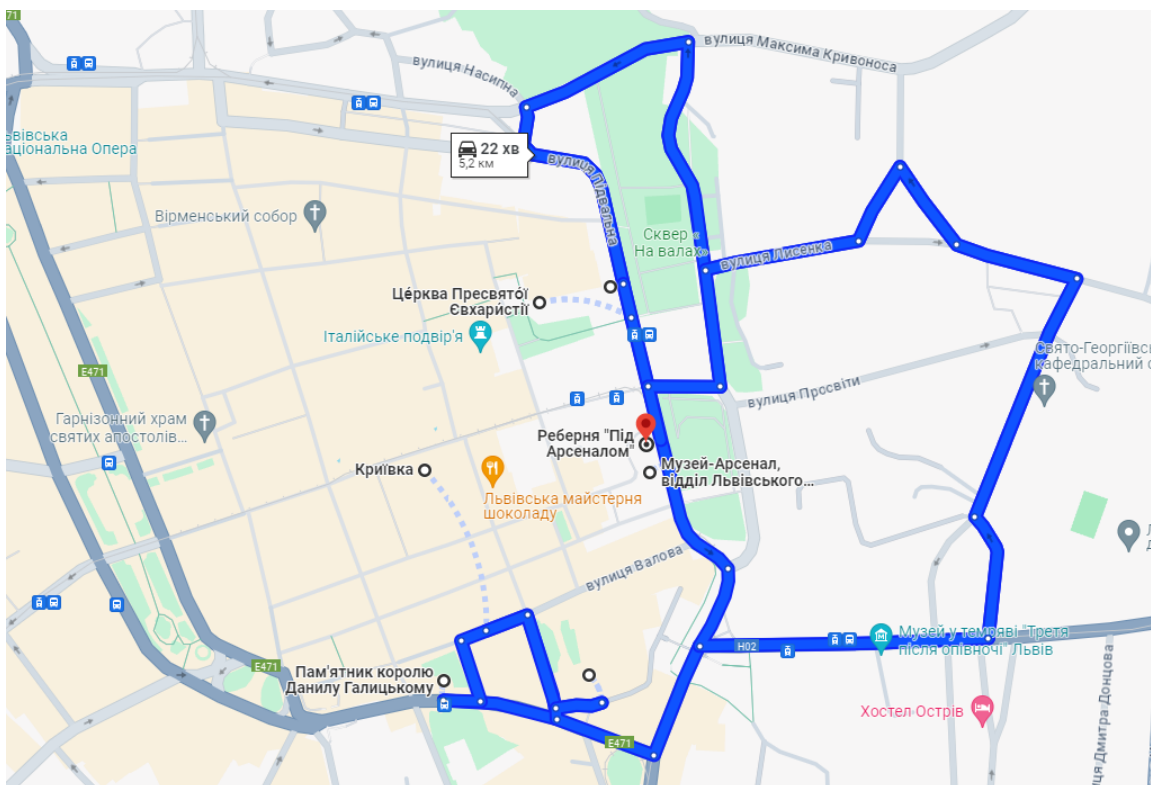

Рис.3.8. Обідня екскурсія третього дня

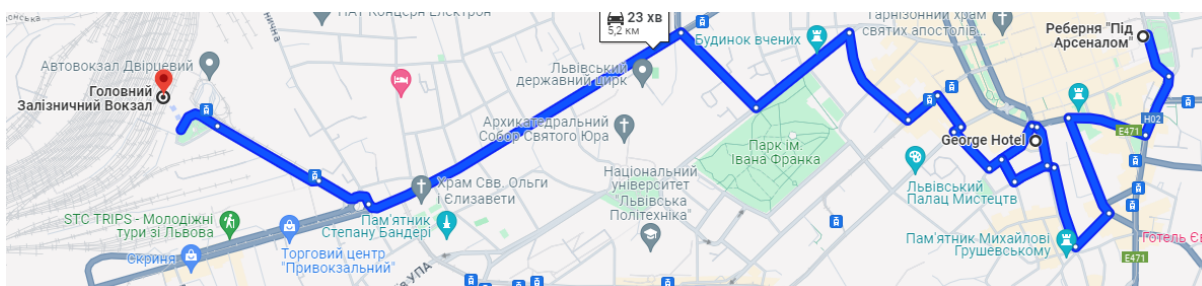

Рис.3.9. Пересування туристів від реберні до залізничного вокзалу

День 4: Повернення в Одесу (рис.3.10)

06:33 - приїзд на Одеса Головна.

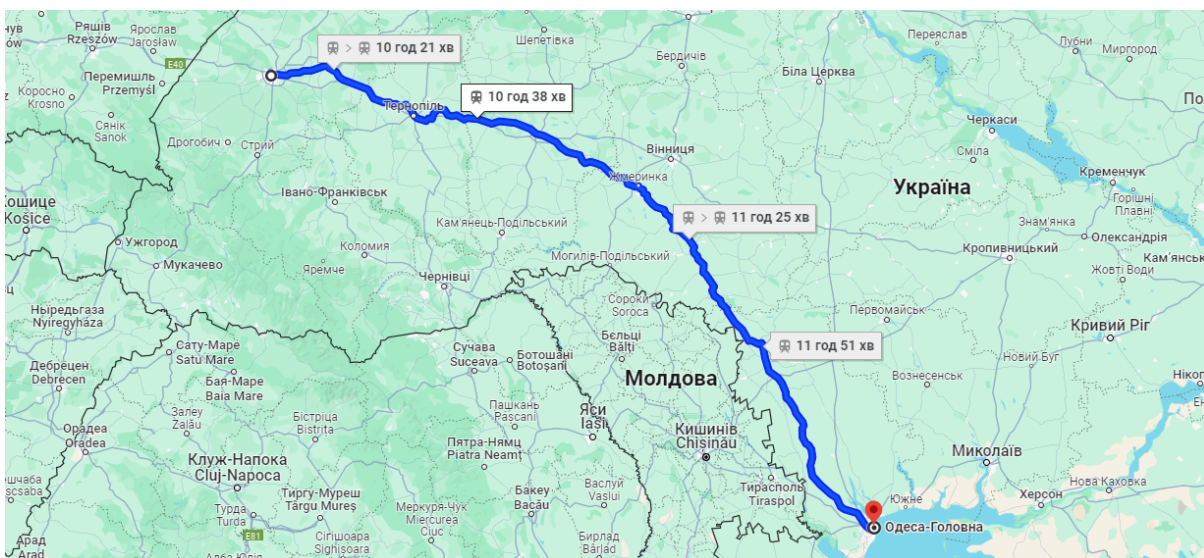

Рис.3.10. Пересування туристів від Львову до Одеси

Туристи в процесі екскурсії зможуть побачити та ознайомитися з історією та красою Палацу, який належав сім'ї Потоцьких. Палац Потоцьких є однією з найвизначніших архітектурних пам'яток міста. Він розташований на вулиці Коперника, 15. Побудований у кінці XIX століття, палац відомий своєю розкішною архітектурою та багатою історією, що відображає смаки та стиль аристократії того часу.

Палац був зведений на замовлення графа Альфреда Юзефа Потоцького, представника одного з найвідоміших аристократичних родів Польщі. Будівництво тривало з 1880 по 1889 рік, і його проєкт розробив французький архітектор Луї де Верні. Архітектурний стиль будівлі є прикладом французького неоренесансу, що надає палацу вишуканого та елегантного вигляду.

Внутрішнє оздоблення палацу вражає своєю розкішшю та детальністю. Розкішні зали, прикрашені мармуром, ліпниною та золотими деталями, відображають аристократичний стиль і багатство родини Потоцьких. У палаці є декілька великих залів, які використовувалися для прийомів та балів, а також приватні апартаменти, бібліотека і каплиця.

Сьогодні Палац Потоцьких є частиною Львівської національної галереї мистецтв. Він використовується як музей та виставковий центр, де проводяться різноманітні культурні заходи, виставки та конференції. Палац також

популярний серед туристів, які приходять помилуватися його архітектурою та дізнатися більше про історію родини Потоцьких та самого Львова.

Палац Потоцьких є важливим культурним та історичним об'єктом, що відображає багатогранність та багатство культурної спадщини Львова. Він слугує яскравим прикладом архітектурного стилю XIX століття та зберігає пам'ять про одну з найвпливовіших родин того часу.

Відвідувачі палацу можуть не лише насолодитися його архітектурною красою, але й дізнатися більше про історію Львова та його культурне значення. Палац Потоцьких продовжує бути важливим центром культурного життя міста, приваблюючи як місцевих мешканців, так і гостей з усього світу.

Львівська національна галерея мистецтв імені Богдана і Варвари Возницьких - це одна з найбільших та найзначущіших художніх галерей в Україні. Розташована в історичному центрі Львова, галерея привертає увагу як місцевих мешканців, так і туристів своєю вражаючою колекцією мистецтва, архітектурою та культурними заходами. Була заснована у 1905 році за ініціативи Богдана Возницького, видатного громадського діяча та колекціонера мистецтва. Початково вона мала назву "Музей Мистецтв" та зберігала колекцію Возницького та інших меценатів. Протягом століть галерея зросла і розширила свою колекцію, ставши однією з найзначущіших культурних установ Львова та всієї України.

Львівська національна галерея мистецтв має вражаючу колекцію мистецтва, яка охоплює різноманітні періоди та стилі. У колекції представлені картини, скульптури, графіка, прикладне мистецтво та інші види творів мистецтва від середньовіччя до сучасності. Тут можна знайти роботи відомих українських, польських, європейських майстрів, таких як Тіціана, Караваджо, Ребенса, Гойї, Донателло та інших.

Будівля галереї також є об'єктом культурної спадщини Львова. Розташована в історичній частині міста, вона сама по собі є архітектурним шедевром. Зведена у стилі неоготики, вона вражає своєю величиною та

вишуканістю деталей, що робить її одним із найвизначніших будівельних об'єктів Львова.

Львівська національна галерея мистецтв постійно організовує виставки, концерти, лекції та інші культурні заходи, спрямовані на популяризацію мистецтва та культури. Це стає можливим завдяки співпраці зі світовими музеями та галереями, а також місцевими та міжнародними художниками та митцями. Відвідування галереї є обов'язковим елементом мистецького та культурного туру по місту.

Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка є однією з найстаріших та найвідоміших університетських бібліотек в Україні. Заснована у 1608 році як бібліотека єзуїтської колегії, що згодом перетворилася на Львівський університет, вона має багату історію і значний внесок у розвиток науки та освіти. Її колекції, архітектура та роль у культурному житті роблять її важливим осередком знань та культурної спадщини. Протягом століть бібліотека постійно розширювала свої фонди, отримуючи книжкові колекції від приватних осіб, установ, а також через придбання та обміни.

Сьогодні Наукова бібліотека ЛНУ імені Івана Франка має вражаючий фонд, що налічує понад 3 мільйони одиниць зберігання. Колекція включає стародруки, рідкісні видання, манускрипти, інкунабули, а також сучасні наукові видання з різних галузей знань. Бібліотека пишається унікальними колекціями рукописів, стародруків та першодруків, що мають велику історичну та культурну цінність.

Головна будівля бібліотеки розташована в історичному центрі Львова, на вулиці Драгоманова, 5. Архітектурний ансамбль будівлі відображає різні історичні періоди та стилі, що робить її однією з архітектурних пам'яток міста. Інтер'єри бібліотеки також заслуговують на увагу завдяки своїй витонченості та історичній значущості.

Наукова бібліотека надає широкий спектр послуг для студентів, викладачів, науковців та широкої громадськості. Вона забезпечує доступ до

різноманітних інформаційних ресурсів, включаючи електронні каталоги, бази даних, цифрові бібліотеки та інші сучасні інформаційні технології. Бібліотека активно співпрацює з іншими науковими та освітніми установами, проводячи наукові конференції, семінари, виставки та інші заходи. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка є важливим науково-освітнім центром, який сприяє розвитку науки та освіти в Україні. Вона відіграє ключову роль у науково-дослідницькій діяльності університету, надаючи необхідні ресурси та підтримку для науковців та студентів. Бібліотека також є культурним осередком, що зберігає та популяризує історичну та культурну спадщину Львова та України.

Парк-пам'ятка "Високий Замок" у Львові є однією з найвизначніших природних та історичних пам'яток міста. Розташований на найвищій точці Львова, цей парк привертає увагу як місцевих мешканців, так і численних туристів своїми захоплюючими краєвидами, багатою історією та можливістю для активного відпочинку. Високий Замок має велике значення для культурної спадщини та природного ландшафту Львова.

Історія Високого Замку починається у XIII столітті, коли на цьому місці було збудовано дерев'яний, а пізніше і кам'яний замок князем Левом Даниловичем, який служив резиденцією галицько-волинських князів. Замок був важливим оборонним пунктом і символом могутності Львова. Однак, протягом століть замок неодноразово зазнавав руйнувань під час численних війн та набігів, і до XVIII століття він поступово втрачав своє військове значення. У XIX столітті руїни замку були розібрані, а на його місці створено парк.

Парк "Високий Замок" зараз займає площу близько 36 гектарів і розташований на Замковій горі, яка піднімається на 413 метрів над рівнем моря. Парк славиться своєю різноманітною флорою та фауною, включаючи рідкісні види рослин та тварин. Відвідувачі можуть насолоджуватися прогулянками серед зелених насаджень, мальовничими стежками та відпочинковими зонами. Особливою популярністю користується оглядовий майданчик, з якого відкривається панорамний вид на Львів та його околиці.

У парку "Високий Замок" можна побачити залишки стародавніх укріплень, які нагадують про колишню славу замку. Однією з головних пам'яток є штучний пагорб, насипаний у XIX столітті, на вершині якого встановлено пам'ятний камінь з гербом Львова. Це місце є улюбленим для туристів та фотографів завдяки своїм мальовничим краєвидам.

Також у парку знаходиться телевежа, яка є важливим об'єктом міської інфраструктури і додатково привертає увагу відвідувачів. Прогулюючись парком, можна знайти численні лавки, альтанки та місця для відпочинку, що робить його популярним місцем для пікніків та сімейного відпочинку.

Парк "Високий Замок" пропонує відвідувачам широкі можливості для активного відпочинку. Тут можна займатися пішохідними прогулянками, бігом, велоспортом, а також проводити час на природі з друзями та сім'єю. Для дітей є спеціально обладнані ігрові майданчики. Також у парку регулярно проводяться культурні заходи, фестивалі та концерти, що додає йому додаткової привабливості.

Окрім того локація відіграє важливу роль у збереженні природного середовища Львова. Він є одним з ключових елементів міської екосистеми, сприяючи збереженню біорізноманіття та покращенню якості повітря в місті. Крім того, парк є важливим культурним осередком, який зберігає пам'ять про історичні події та постаті, пов'язані з Львовом.

Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької, більш відомий як Львівська національна опера, є однією з найвидатніших культурних установ України. Заснований у 1900 році, цей театр став справжньою перлиною архітектури та мистецтва Львова, привертаючи увагу як місцевих мешканців, так і численних туристів з усього світу.

Будівництво театру розпочалося у 1897 році за проєктом відомого польського архітектора Зигмунта Горголевського. Урочисте відкриття театру відбулося 4 жовтня 1900 року оперою "Янек" польського композитора

Владислава Желенського. Театр був названий на честь австрійського імператора Франца Йосифа I, що правив у той час.

Львівська національна опера є видатним прикладом архітектурного стилю неоренесансу з елементами бароко та модерну. Фасад театру прикрашений численними скульптурами, барельєфами та фресками, що зображують алегоричні сцени та видатних діячів культури. Внутрішнє оздоблення вражає своєю розкішшю: мармурові сходи, витончені люстри, золоті прикраси та розписані стелі створюють атмосферу величі та мистецької витонченості.

Львівська національна опера пропонує своїм глядачам широкий репертуар, що включає класичні опери, балети, оперети та сучасні музичні твори. Серед найвідоміших постановок театру — опери "Кармен" Жоржа Бізе, "Тоска" Джакомо Пуччіні, "Наталка Полтавка" Миколи Лисенка, а також балети "Дон Кіхот" та "Жізель". Театр також активно співпрацює з міжнародними митцями та режисерами, що дозволяє представляти на сцені найкращі світові зразки оперного та балетного мистецтва.

Львівська національна опера пишається своїми видатними артистами, які залишили яскравий слід у історії театру. Серед них особливе місце займає Соломія Крушельницька, одна з найвидатніших оперних співачок початку ХХ століття, ім'я якої носить театр. Її неповторний голос та виконавська майстерність принесли їй світове визнання. Серед інших відомих митців театру — диригент Мирослав Скорик, балерина Людмила Єфименко та багато інших.

Сьогодні Львівська національна опера продовжує свою діяльність як провідний культурний центр України. Театр постійно оновлює свій репертуар, представляючи глядачам як класичні, так і сучасні постановки. Велика увага приділяється також освітнім та просвітницьким проектам, спрямованим на популяризацію оперного та балетного мистецтва серед молоді.

Цей заклад є не лише архітектурною та культурною перлиною Львова, але й важливим осередком національної культури. Театр відіграє ключову роль у розвитку оперного та балетного мистецтва в Україні, сприяючи збереженню та популяризації національної культурної спадщини. Завдяки своїй багатій історії,

високому професійному рівню та безперервному прагненню до досконалості, Львівська національна опера залишається важливим символом культурного життя Львова та України.

Відвідування Львівської національної опери є незабутнім досвідом, який дозволяє насолодитися високим мистецтвом, відчувати атмосферу театральної величі та зануритися у світ музичної та сценічної майстерності.

Львівська копальня кави — це унікальна туристична принада міста, яка поєднує в собі кафе, музей та крамницю. Розташована в самому серці Львова, на площі Ринок, копальня кави є популярним місцем як для місцевих жителів, так і для туристів, що бажають зануритися в атмосферу старовинного Львова та відчувати неповторний аромат свіжозмеленої кави.

Концепція Львівської копальні кави базується на жартівливій легенді про те, що кава у Львові видобувається під землею, подібно до вугілля чи інших корисних копалин. Ця легенда стала основою для створення унікального інтер'єру та атмосфери закладу. Відвідувачі можуть зануритися в таємничий світ "підземних копалень", де в шахтах "видобувають" кавові зерна.

Інтер'єр Львівської копальні кави виконаний у стилі старовинної шахти. Відвідувачі спускаються по сходах у підземні приміщення, оформлені у вигляді тунелів та штолень. Тут можна побачити різноманітні інсталяції, що імітують процес видобування кави, а також старовинні кавові млини, кавомолки та інші цікаві експонати, пов'язані з історією кави.

Львівська копальня кави відома своєю високоякісною кавою, яку готують з ретельно відібраних зерен. Тут пропонують різноманітні види кавових напоїв: від класичного еспreso та капучіно до авторських кавових коктейлів. Також у меню представлені десерти та закуски, які ідеально доповнюють кавові напої. Відвідувачі можуть насолоджуватися кавою, сидячи у затишних залах або на літній терасі, спостерігаючи за життям площі Ринок.

Крім кав'ярні, Львівська копальня кави виконує також функції музею. Тут можна дізнатися більше про історію кави, її походження та шляхи поширення у

світі. Експозиція музею включає інформацію про традиції кавоваріння у Львові, що є невід'ємною частиною культурної спадщини міста.

На території Львівської копальні кави розташована крамниця, де відвідувачі можуть придбати різноманітні сорти кави, кавові аксесуари, сувеніри та подарунки. Це чудова можливість взяти з собою частинку львівської кавової культури та продовжити насолоджуватися ароматом Львова навіть після повернення додому.

Музей скла у Львові є однією з унікальних культурних установ міста, яка спеціалізується на експозиціях, присвячених мистецтву склодування та історії скла. Розташований у самому центрі Львова, на площі Ринок, музей є важливою частиною культурної спадщини міста та привертає увагу як місцевих жителів, так і туристів.

Музей скла у Львові був відкритий у 1992 році. Ініціатором створення музею був український склодув та колекціонер Андрій Бокотей, який прагнув зберегти та популяризувати мистецтво виготовлення скла. Відкриття музею стало важливою подією у культурному житті Львова та сприяло розвитку інтересу до скляного мистецтва.

Музей скла у Львові має багату колекцію експонатів, що охоплюють різні періоди та стилі скляного мистецтва. Експозиція музею включає:

- Старовинне скло: експонати, що датуються різними історичними періодами, починаючи з античності і до сучасності. Відвідувачі можуть побачити римське, венеційське та богемське скло, яке вражає своєю майстерністю та витонченістю.

- Сучасне скло: роботи сучасних українських та міжнародних митців, що демонструють різноманітні техніки та художні підходи до виготовлення скла. Серед експонатів є як декоративні вироби, так і функціональні предмети.

- Техніки та інструменти: відвідувачі можуть дізнатися про різноманітні техніки виготовлення скла, а також побачити інструменти, які використовувалися склодувачами протягом століть.

Музей скла розташований у історичній будівлі, яка є пам'яткою архітектури. Інтер'єр музею створений таким чином, щоб підкреслити красу та витонченість скляних виробів. Виставкові зали оформлені у сучасному стилі з використанням підсвічування та прозорих матеріалів, що дозволяє акцентувати увагу на експонатах.

Музей скла активно проводить освітні програми та майстер-класи для дітей та дорослих, де відвідувачі можуть дізнатися більше про мистецтво складування та спробувати власноруч створити скляний виріб. Такі заходи сприяють популяризації скляного мистецтва та збереженню традицій складування.

Музей скла у Львові є важливим культурним осередком, який сприяє збереженню та популяризації мистецтва складування. Він відіграє важливу роль у культурному житті міста, приваблюючи туристів та місцевих жителів, які цікавляться історією та мистецтвом скла. Музей також сприяє розвитку міжнародного співробітництва у сфері скляного мистецтва, беручи участь у виставках та конференціях.

Площа Ринок у Львові є серцем історичного центру міста і однією з найвідоміших та найпопулярніших туристичних визначних пам'яток. Заснована в XIV столітті, площа Ринок служила головним торговим та адміністративним центром Львова протягом століть. Вона оточена історичними будівлями, які представляють різноманітні архітектурні стилі, включаючи готичний, ренесансний, бароковий та класицизм.

Навколо площі Ринок розташовані понад 40 будинків, кожен з яких має свою унікальну історію та архітектурні особливості. Серед найвідоміших будівель:

- Чорна Кам'яниця (№ 4) — унікальна будівля з чорного піщанику, збудована у 1577 році. Вона є одним з найвідоміших архітектурних пам'яток Львова.

- Палац Корнякта (№ 6) — палац, побудований у ренесансному стилі для купця Костянтина Корнякта. Сьогодні тут розташований Музей історії релігії.

- Італійський дворик — внутрішній дворик Палацу Корнякта, який є прекрасним прикладом італійської архітектури з аркадами та колонадами.

Центральною будівлею площі Ринок є Львівська ратуша, збудована у 1835 році. Це адміністративна будівля, де розташовується Львівська міська рада. Вежа ратуші є однією з найвищих у місті, і піднявшись на неї, відвідувачі можуть насолодитися панорамним видом на Львів. На вежі розташований годинник, який став символом міста.

На площі Ринок знаходяться чотири фонтани, розташовані по кутах площі. Кожен з фонтанів прикрашений скульптурами, що зображають міфологічних персонажів:

- Фонтан Нептуна (північно-західний кут) — скульптура бога морів з тризубом, створена у 1793 році. Нептун символізує могутність і владу над водою.

- Фонтан Амфітрити (північно-східний кут) — скульптура дружини Нептуна, богині морів, також створена у 1793 році. Вона уособлює красу та гармонію.

- Фонтан Діани (південно-східний кут) — скульптура богині полювання з луком, створена у 1793 році. Діана символізує силу та захист.

- Фонтан Адоніса (південно-західний кут) — скульптура красивого юнака з мисливським псом, створена у 1793 році. Адоніс уособлює молодість та красу.

На площі Ринок можна побачити ще кілька важливих скульптурних композицій та пам'яток:

- Скульптура Архангела Михаїла — встановлена на фасаді ратуші, вона символізує захист міста та справедливість.

- Леви на вході до Ратуші — пара кам'яних левів, які охороняють вхід до ратуші. Лев є символом Львова і часто зустрічається у міських пам'ятках.

- Міська брама — залишки оборонної споруди, яка раніше захищала вхід до площі Ринок.

Це є місцем проведення численних культурних та розважальних заходів. Тут часто організовуються концерти, фестивалі, ярмарки та інші події, які

привертають велику кількість відвідувачів. Площа стає центром міського життя під час святкувань та урочистостей, створюючи унікальну атмосферу.

Ресторан "Криївка" у Львові є одним із найвідоміших та найбільш незвичайних закладів міста, який приваблює як місцевих жителів, так і туристів своєю унікальною концепцією та атмосферою. Розташований у самому центрі міста, на площі Ринок, ресторан "Криївка" відомий своєю тематикою, що відтворює атмосферу підпільної криївки українських повстанців.

Назва "Криївка" походить від українського слова "криївка", що означає приховане місце або сховище. У цьому випадку, ресторан відтворює атмосферу криївки українських повстанців, які боролися за незалежність України в середині XX століття. Відвідувачі потрапляють у світ підпільної боротьби, де кожен елемент інтер'єру та меню нагадує про цей історичний період.

Один із найцікавіших аспектів ресторану "Криївка" — це його вхід. Щоб потрапити всередину, відвідувачі повинні знайти непримітні двері на площі Ринок та сказати пароль охоронцю, який зустрічає гостей. Пароль, зазвичай, пов'язаний з українським національним гаслом. Такий підхід створює додаткову інтригу та відчуття автентичності.

Інтер'єр ресторану "Криївка" ретельно оформлений у стилі підпільного сховища. Стіни прикрашені старими фотографіями, військовими картами, зброєю та іншими артефактами, пов'язаними з українським визвольним рухом. Усе це створює автентичну атмосферу, яка переносить відвідувачів у часи боротьби за незалежність.

Меню ресторану "Криївка" також відповідає загальній концепції закладу. Тут подають страви традиційної української кухні, які названі відповідно до тематики закладу. Серед популярних страв — борщ, вареники, деруни, сало, а також різноманітні м'ясні страви. Особливу увагу приділяють національним напоям, серед яких медовуха, настоянки та різні сорти української горілки.

У "Криївці" регулярно проводяться тематичні вечори, які включають живу музику, виконання українських народних пісень, а також різноманітні вистави та шоу-програми, що додають атмосфері закладу особливого колориту.

Відвідувачі можуть також спробувати себе в ролі повстанців, взявши участь у різних інтерактивних розвагах.

"Криївка" є не лише місцем, де можна смачно поїсти та розважитися, але й своєрідним культурним центром, де відвідувачі можуть дізнатися більше про історію українського визвольного руху та національні традиції. Заклад сприяє збереженню національної пам'яті та популяризації української культури серед широкої аудиторії.

Завдяки своїй унікальній концепції та атмосфері, ресторан "Криївка" став однією з головних туристичних визначних пам'яток Львова. Відвідання цього закладу є обов'язковим пунктом у програмі багатьох туристів, які приїжджають до міста. "Криївка" часто згадується у туристичних путівниках та рекомендаціях як місце, яке неодмінно варто відвідати.

Бернардинський монастир у Львові, також відомий як костел Святого Андрія, є однією з найвизначніших історичних та архітектурних пам'яток міста. Розташований у самому центрі Львова, цей комплекс включає в себе костел Святого Андрія, монастирські будівлі та дзвіницю. Він відіграє важливу роль у релігійному, культурному та туристичному житті міста.

Історія Бернардинського монастиря розпочинається в XV столітті, коли до Львова прибули бернардини — чернечий орден, заснований у 1453 році. Вони отримали дозвіл на будівництво монастиря від короля Владислава II Ягайла. Перші дерев'яні споруди були зведені на місці сучасного монастиря, але неодноразово страждали від пожеж та нападів.

Костел Святого Андрія, центральна будівля комплексу, був побудований у 1600-1630 роках у стилі ренесансу з елементами готики та бароко. проєктував костел італійський архітектор Павло Римлянин, а будівництво завершив архітектор Амброзій Прихильний. Фасад костелу прикрашений скульптурами святих, фресками та різьбленими елементами.

Інтер'єр костелу вражає своєю величністю та розкішшю. Високі готичні склепіння, барокові вівтарі, численні фрески та скульптури створюють

неповторну атмосферу. Особливу увагу привертає головний вівтар, оздоблений позолотою та різьбленням, а також орган, який є одним з найстаріших у Львові.

Монастирський комплекс включає не лише костел Святого Андрія, але й інші будівлі, що використовувалися бернардинами. Серед них:

- Монастирські келії: Це приміщення, де проживали ченці. Вони розташовані навколо внутрішнього двору і з'єднані з костелом критими галереями.

- Дзвіниця: Збудована у XVII столітті, вона є однією з найвищих споруд комплексу та відігравала важливу роль у житті монастиря.

- Оборонні мури: Монастир був укріплений міцними мурами, що захищали його від нападів. Частина цих мурів збереглася до наших днів і додає особливого колориту комплексу.

Бернардинський монастир відігравав важливу роль у релігійному житті Львова. Він був центром духовного життя міста, місцем паломництва та релігійних урочистостей. Крім того, монастир активно займався благодійністю, надаючи допомогу бідним та нужденним.

Сьогодні Бернардинський монастир є однією з головних туристичних принади Львова. Костел Святого Андрія діє як парафіяльна церква, де регулярно проводяться богослужіння. Монастирські будівлі використовуються для культурних та релігійних заходів, виставок та концертів.

Відвідувачі мають можливість оглянути костел та монастирський комплекс, дізнатися більше про його історію та архітектуру, насолодитися спокоєм та красою цього унікального місця. Завдяки своїй історичній та архітектурній цінності, Бернардинський монастир є важливим елементом культурної спадщини Львова та одним з найвідоміших символів міста.

Церква Пресвятої Євхаристії, відома також як Домініканський собор, є однією з найвідоміших архітектурних та релігійних пам'яток Львова. Вона розташована в історичному центрі міста, на площі Музейній, і є важливим осередком релігійного життя, культурної спадщини та туристичного інтересу.

Історія Церкви Пресвятої Євхаристії тісно пов'язана з діяльністю ордену домініканців, які прибули до Львова у XIII столітті. Перший дерев'яний храм був збудований на цьому місці ще у 1370 році, проте через пожежі та руйнування його кілька разів перебудовували. Сучасний кам'яний храм було зведено у XVIII столітті.

Церква Пресвятої Євхаристії є яскравим прикладом барокової архітектури з елементами класицизму. Будівництво сучасного храму розпочалося у 1749 році під керівництвом архітектора Яна де Вітте і тривало до 1764 року. Фасад храму, прикрашений колонами, статуями та різьбленням, вражає своєю величністю та елегантністю.

Центральний купол храму підноситься на 42 метри і є домінантою в панорамі Львова. Він оздоблений ліпниною та фресками, які зображають сцени з життя святих та історії ордену домініканців. Інтер'єр церкви також прикрашений розкішними бароковими елементами, серед яких мармурові вівтарі, позолочені різьблення та скульптури.

Внутрішнє оздоблення церкви захоплює своєю багатством та красою. Головний вівтар, створений у 1766 році, є справжнім шедевром барокового мистецтва. Він оздоблений позолотою та мармуром, а його центральним елементом є статуя Пресвятої Євхаристії.

Інтер'єр церкви також включає численні бічні вівтарі, прикрашені скульптурами та іконами, що зображають святих домініканського ордену та інші релігійні сюжети. Особливо варто відзначити фрески та розписи на стінах та склепіннях, які створюють неповторну атмосферу духовної піднесеності.

Церква Пресвятої Євхаристії є важливим осередком релігійного життя Львова. Вона належить до Української греко-католицької церкви і є місцем проведення регулярних богослужінь, релігійних свят та церемоній. Церква також активно займається благодійною діяльністю, підтримуючи нужденних та сприяючи соціальній підтримці громади.

Окрім релігійної функції, церква Пресвятої Євхаристії є важливим культурним осередком. У її приміщеннях розташований Музей історії релігії,

який відкрито у 1973 році. Музей пропонує відвідувачам багату експозицію, що охоплює історію різних релігій, релігійні артефакти, старовинні книги та документи. Це робить церкву важливим місцем для вивчення релігійної історії та культурної спадщини Львова.

Церква Пресвятої Євхаристії є однією з головних туристичних принади Львова. Її відвідують тисячі туристів щороку, щоб насолодитися архітектурною красою, дізнатися більше про історію міста та ордену домініканців, а також відчувати духовну атмосферу цього святого місця. Відвідання церкви входить до багатьох туристичних маршрутів та екскурсійних програм.

Королівський арсенал у Львові, відомий також як Стара зброярня, є однією з найважливіших історичних та архітектурних пам'яток міста. Ця оборонна споруда, розташована неподалік від площі Ринок, відігравала ключову роль у захисті міста протягом кількох століть. Сьогодні Королівський арсенал є важливим культурним осередком та популярною туристичною атракцією.

Королівський арсенал був збудований у 1639-1646 роках за наказом польського короля Владислава IV. Архітектурний проєкт розробив військовий інженер Павло Гродзіцький, який також керував будівництвом. Арсенал був призначений для зберігання зброї та боєприпасів, необхідних для оборони міста, а також для виробництва та ремонту військового обладнання.

Будівництво арсеналу стало важливим кроком у зміцненні обороноздатності Львова, який на той час був важливим стратегічним та торговим центром. Арсенал відігравав ключову роль під час численних облог та воєн, забезпечуючи міське гарнізон зброєю та боєприпасами.

Королівський арсенал є вражаючим зразком оборонної архітектури XVII століття. Споруда виконана у стилі ренесансу з елементами бароко і відзначається своїми міцними мурами, бійницями та масивними воротами. Фасад арсеналу прикрашений гербами, скульптурами та різьбленням, що підкреслює його важливість як військової споруди.

Арсенал має прямокутну форму і складається з кількох приміщень, призначених для зберігання зброї, боєприпасів та військового спорядження.

Особливу увагу привертають потужні укріплення, які дозволяли захищати арсенал від нападів ворогів. Внутрішні приміщення арсеналу зберегли свою автентичність і дають уявлення про те, як функціонувала ця оборонна споруда у XVII-XVIII століттях.

Сьогодні Королівський арсенал у Львові є домом для Музею зброї, який відкрився у 1981 році. Музей пропонує відвідувачам багату експозицію, що охоплює історію розвитку військової справи та зброї з давніх часів до XX століття. У колекції музею представлені різноманітні види зброї, включаючи мечі, шаблі, кинджали, алебарди, вогнепальну зброю, а також військові обладунки та артилерійські гармати.

Експозиція музею розташована у кількох залах арсеналу і знайомить відвідувачів з різними епохами та культурами. Особливо вражаючою є колекція середньовічної зброї, яка включає рідкісні та унікальні експонати. Музей також проводить тематичні виставки, лекції та освітні програми, спрямовані на популяризацію історії військової справи.

Королівський арсенал є однією з головних туристичних атракцій Львова. Його багата історія, архітектурна велич та унікальна колекція зброї приваблюють тисячі відвідувачів щороку. Музей зброї, розташований у приміщеннях арсеналу, є місцем, де можна дізнатися більше про військову історію міста та відчути атмосферу минулих століть.

Окрім музею, арсенал є місцем проведення різноманітних культурних та освітніх заходів, виставок, лекцій та конференцій. Це робить його важливим осередком культурного життя Львова, де поєднуються історія, культура та сучасність.

Музей-Арсенал у Львові є важливою культурною та історичною спадщиною міста, яка привертає увагу туристів та мешканців своєю унікальною експозицією та історичним значенням.

Музей розташований у споруді колишнього арсеналу, який був побудований у XVIII столітті. Сам арсенал відіграв важливу роль у зберіганні

зброї та боєприпасів, необхідних для оборони міста. Пізніше, у 1981 році, арсенал був перетворений у музей зброї.

Музей-Арсенал має велику та різноманітну колекцію військової зброї, обладунків, бойових артефактів та експонатів, що охоплюють різні історичні епохи. Експозиція музею дозволяє відвідувачам поглибитися в історію бойових знарядь та побачити їх розвиток від давніх часів до сучасності.

Музей-Арсенал є важливим культурним об'єктом для міста Львова. Він не лише дозволяє ознайомитися з історією військової справи, а й є місцем, де проводяться різноманітні культурні заходи, виставки, лекції та майстер-класи.

Музей-Арсенал привертає багато туристів своєю унікальною колекцією та цікавою історією. Відвідувачі можуть побачити різноманітні види зброї, а також дізнатися більше про історію Львова та його обороноздатність.

Музей-Арсенал в мирний час відкритий для відвідувачів щодня, і на його території проводяться екскурсії з кваліфікованими гідями, які розповідають про історію та значення кожного експонату. Також музей часто влаштовує тематичні виставки та події, які привертають увагу як місцевих мешканців, так і туристів.

Реберня "Під Арсеналом" - це один з найвідоміших ресторанів у Львові, який розташований у самому серці історичного центру міста, поруч з Королівським арсеналом та площею Ринок. Цей ресторан пропонує своїм відвідувачам не лише смачну кухню, але і неповторну атмосферу та захопливий інтер'єр.

Реберня "Під Арсеналом" має багату історію, яка віддзеркалює багатовіковий дух Львова. Розташована у старовинній будівлі, що зберегла свій колорит і атмосферу минулих століть, ресторан став справжньою перлиною міської гастрономії.

Реберня "Під Арсеналом" славиться своєю величезною різноманітністю страв та вишуканим смаком. Головним акцентом меню є, звичайно ж, різноманітні види м'ясних страв, особливо ребра, які готуються за традиційними рецептами з використанням найкращих інгредієнтів.

Ресторан "Під Арсеналом" зберігає в собі дух минулих епох, поєднуючи його з сучасним комфортом. Його інтер'єр вражає розкішшю та вишуканістю, створюючи неповторну атмосферу, у якій хочеться перебувати довго.

Реберня "Під Арсеналом" відома не лише серед місцевих мешканців, але й серед туристів, які приїжджають до Львова. Це місце, де можна смакувати справжні львівські страви, насолоджуючись вражаючим інтер'єром та доброзичливим обслуговуванням.

Кожна локація передає свою неповторну часточку історії та краси Львова, з якою кожен турист повинен познайомитися та відчувати.

В рамках даної подорожі особливу увагу слід приділити підготовці гідів та персоналу, які будуть працювати з групою. Гіди повинні мати досвід роботи з людьми з обмеженими можливостями, знати основи першої допомоги та бути здатними адаптувати програму екскурсій під потреби учасників. Вони повинні вміти спілкуватися з людьми з різними типами обмежень, використовувати мову жестів та інші методи комунікації.

Також важливо навчити персонал готелів та ресторанів надавати допомогу людям з інвалідністю. Це включає знання про правильне поводження з інвалідними візками, методи надання допомоги при пересуванні, а також етику спілкування з людьми з особливими потребами.

Безпека туристів з обмеженими можливостями є пріоритетом. Необхідно забезпечити наявність медичних послуг та екстреної допомоги у разі потреби. У готелях та на туристичних об'єктах повинні бути доступні медичні пункти або принаймні аптечки з необхідними медикаментами.

Також важливо забезпечити комунікацію з місцевими службами екстреної допомоги та розробити план дій у випадку надзвичайних ситуацій. Персонал повинен знати, як діяти у разі пожежі, евакуації чи інших надзвичайних ситуацій, та бути готовим надати необхідну допомогу туристам.

3.3 Розрахунок бруutto та нетто вартості

Розрахунок нетто вартості подорожі - це процес визначення загальних витрат, які потрібно здійснити для здійснення подорожі. Цей розрахунок включає в себе різноманітні складові витрат, такі як транспорт, проживання, харчування, розваги, екскурсії та інші послуги.

Туристична група складається з осіб, що мають вади слуху, тому група повинна бути малокомплектною і складатися з 8 осіб.

Основні компоненти вартості подорожі:

1. Транспорт, включає в себе витрати на перельоти або поїздки, оренду автомобіля, таксі, громадський транспорт тощо:

Потяг Одеса-Львів-Одеса = 943,26 грн * 2 сторони = 1886,52 грн

Мікроавтобус, що супроводжує групу протягом двох днів = 7000 грн/8 осіб = 875,00 грн

2. Проживання, включає вартість готелю, хостелу або кемпінгу, а також будь-яких додаткових платежів, таких як податки або комісії:

Проживання в готелі George 1 добу = 2380 грн/ 2 місця в номері = 1190,00 грн.

3. Харчування, включає витрати на їжу та напої, включаючи ресторани, кафе, закусочні тощо.

Сніданок в Split Club (курка в вершково-перцевому соусі з рисом)= 215,00 грн

Обід в “Хлопська ресторація Бурячок” (бізнес ланч: розсіл на курці, картопляне п’юре, відбивну, салат, компот та хліб) = 180,00 грн

Вечеря в “Кумпель” (печені овочі на грилі, хрусткі рисові та кунжутні рурки, сиротинський пляцок, компот) = 350,00 грн

Дегустація в Львівській копальні кави = 150,00 грн

Обід в “Криївка” (Пательня “Сита дивізія”, напій вода мінеральна / coca-cola/shweeps, штрудель з вишнями та соусом) = 180,00 грн

Вечеря в Реберні “Під Арсеналом” (Ребра на вогні мариновані з медом / Скумбрія на грилі, Картопля на грилі з яйцем та беконом, Овочеве асорті / Соки Sandora в асортименті)= 247,00 грн

4. Розваги та екскурсії, включає вартість культурних та розважальних заходів, екскурсій, музеїв, театрів, парків тощо.

Винагорода гідя екскурсовода, що володіє українською та англійською, з навичками сурдоперекладача = $1500 \text{ грн} * 2 = 3000 \text{ грн}$, в розрізі на 1 особу 375 грн.

Екскурсія в Львівській копальні кави = безкоштовно

Екскурсія Палац Потоцьких = 150,00 грн

Екскурсія в Львівську національну галерею мистецтв = 20,00 грн

Екскурсія в Наукову бібліотеку Львівського національного університету імені Івана Франка = безкоштовно

Екскурсія в парк-пам'ятку "Високий Замок" = 93,75 грн

Квиток на виставу в Львівську Оперу (балет "Жізель" квитки в 5 ряд, балет "Дон Кіхот" квитки в 6 ряд) = 750,00 грн.

Екскурсія в Музей скла = 30,00 грн

Екскурсія в Бернардинський монастир = безкоштовно

Екскурсія в Церква Пресвятої Євхаристії = безкоштовно

Екскурсія в Королівський Арсенал = 200,00 грн

5. Страхування, включає в себе медичне страхування, страхування від нещасних випадків, страхування багажу тощо.

Туристичне страхування = 222,00 грн

6. Додаткові витрати, включає вартість покупок, подарунків, місцевого транспорту, додаткових послуг тощо:

не передбачено.

Нетто вартість подорожі складає 7114,27 грн

Брутто вартість подорожі складає 7800,00 грн

Винагорода туроператора складає 685,73 грн або 8,79 %.

Висновки до 3 розділу

У контексті розглянутих аспектів культурно-пізнавальних подорожей для осіб з особливими потребами, важливо зазначити, що відкриття шляхів покращення організації таких подорожей та розробка спеціалізованих турів до Львова для цієї аудиторії мають значний потенціал і велике значення. Зокрема, розглянуті в роботі шляхи поліпшення організації таких подорожей, такі як адаптація туристичної інфраструктури, розробка спеціалізованих екскурсій та програм, а також залучення кваліфікованих гідів та персоналу, спрямовані на створення комфортного та безпечного середовища для подорожі.

Розробка культурно-пізнавальних турів до Львова для осіб з особливими потребами відкриває нові можливості для доступу до культурної спадщини міста та його неповторної атмосфери. Ці тури дозволять подорожнім з особливими потребами насолоджуватися культурними та історичними пам'ятками Львова, отримуючи при цьому не лише знання, але й задоволення від подорожі.

У запропонованому турі до Львова для осіб з особливими потребами, ми відвідаємо різноманітні локації. Ці локації включають у себе історичні пам'ятки, культурні об'єкти, ресторани та інші визначні місця, що є важливими для ознайомлення з багатою спадщиною та атмосферою Львова, а саме - Львівську національну галерею імені Б.Г. Возницького, де представлені твори українських митців різних епох, Наукову бібліотеку Львівського національного університету імені Івана Франка, яка славиться своєю архітектурою та багатою колекцією книг. Особливу увагу приділимо парк-пам'ятку "Високий замок", який знаходиться на вершині гори, звідки відкривається чудовий краєвид на місто Львів. Туристи пообідають в ресторані "Криївка", який відомий своєю унікальною атмосферою та смачною кухнею, і відвідаємо інші цікаві місця, що роблять подорож до Львова незабутньою для всіх учасників туру. Ці локації відіграють важливу роль у культурному та інтелектуальному розвитку подорожніх, а також надають можливість насолодитися красою та історією міста Львова в найповнішому обсязі.

Також розрахунок бруutto та нетто вартості подорожей є ключовим етапом планування та організації подорожі для осіб з особливими потребами. Цей аспект дозволяє врахувати всі витрати та можливості знижок чи компенсацій, забезпечуючи більш прозору та доступну фінансову структуру для подорожніх.

Вартість подорожі від туроператора складає 7800,00 грн

ВИСНОВКИ

Вивчення теоретичних аспектів культурно-пізнавального туризму дозволяє глибше зрозуміти його сутність, значення та потенціал для розвитку сучасного суспільства. Культурно-пізнавальний туризм, як один із провідних видів туризму, спрямований на задоволення інтересу до культурної спадщини, історичних пам'яток, традицій та мистецтва. Він сприяє не лише культурному розвитку особистості, але й зміцненню міжкультурних зв'язків, толерантності та взаєморозуміння між народами. У процесі дослідження було визначено основні туристичні ресурси, які є ключовими для розвитку культурно-пізнавального туризму. Це, зокрема, музеї, історичні пам'ятки, архітектурні шедеври, культурні заходи та фестивалі, які приваблюють туристів і формують унікальний туристичний продукт. Важливою складовою цього процесу є культурна спадщина, яка є не лише предметом збереження та охорони, але й активним чинником туристичної діяльності. Збереження та популяризація культурної спадщини повинні бути пріоритетними напрямками для державних та місцевих органів влади, а також для туристичних організацій та установ.

Аналіз сучасного стану культурно-пізнавального туризму в Україні показує, що цей вид туризму має значний потенціал для розвитку. Незважаючи на існуючі проблеми, такі як недостатня інфраструктура, обмеженість фінансування та необхідність у підвищенні якості туристичних послуг, є позитивні зрушення, що свідчать про перспективи цього напрямку. Зокрема, зростає інтерес до внутрішнього туризму, розвиваються нові туристичні маршрути, активізується робота з популяризації культурної спадщини. Перспективи розвитку культурно-пізнавального туризму в Україні пов'язані з впровадженням інноваційних технологій, розширенням співпраці між державними та приватними секторами, а також з підвищенням рівня професійної підготовки фахівців у сфері туризму. Особливе значення мають культурно-пізнавальні локації Львова, які є важливим чинником привабливості міста для туристів. Львів, завдяки своїй багатій історії, культурній спадщині та

унікальній атмосфері, є одним із найпопулярніших туристичних напрямів в Україні.

Розробка культурно-пізнавальної подорожі для осіб з особливими потребами є важливим завданням, яке потребує комплексного підходу та врахування специфічних потреб цієї аудиторії. Шляхи покращення організації таких подорожей включають адаптацію туристичної інфраструктури, забезпечення доступності інформації та послуг, а також підготовку персоналу для роботи з особами з обмеженими можливостями. Адаптація туристичних об'єктів, таких як музеї, театри, галереї, історичні пам'ятки, з урахуванням потреб людей з інвалідністю є важливим кроком для створення інклюзивного туристичного середовища. Розробка спеціалізованих турів до Львова для осіб з особливими потребами дозволяє зробити культурну спадщину міста доступною для всіх категорій туристів. Такі тури включають відвідування найвизначніших локацій, зокрема Львівського національного музею, національної галереї імені Б.Г. Возницького, Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка, парку-пам'ятки "Високий замок", ресторану "Криївка" та інших цікавих місць. Розрахунок бруто та нетто вартості подорожі є невід'ємною частиною її планування. Це дозволяє визначити загальні витрати, необхідні для реалізації туру, та забезпечити його фінансову доступність для осіб з особливими потребами. Включення таких витрат, як транспорт, проживання, харчування, розваги та страхування, допомагає сформуванню реалістичний бюджет та забезпечити високу якість туристичних послуг.

Вартість подорожі від туроператора складає 7800,00 грн.

Отже, вивчення теоретичних та практичних аспектів культурно-пізнавального туризму свідчить про його важливість та значний потенціал для розвитку. Організація подорожей для осіб з особливими потребами є актуальним завданням, яке потребує уваги та зусиль з боку державних та приватних установ, туристичних організацій та громадськості. Створення доступного та інклюзивного туристичного середовища сприятиме не лише підвищенню якості життя людей з інвалідністю, але й зміцненню

позитивного іміджу України як туристичної держави. Виконання цих завдань дозволить забезпечити сталий розвиток культурно-пізнавального туризму та його інтеграцію в систему міжнародного туристичного ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Культурно-пізнавальний туризм в Чернівецькій області [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=701142>
2. Федорченко В.К. Туристський словник-довідник / В.К. Федорченко, І.М. Мініч.– Київ: Дніпро, 2000.– 155 с.
3. Пуцентейло П.Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва / П.Р. Пуцентейло.– Київ : Центр учбової літератури, 2007.– 344 с.
4. Туризм: реалії та перспективи сталого розвитку : матеріали доп. Міжнар. наук.– практ. конф. (Київ, 23–24 жовт. 2014 р.).– Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014.– 418 с.
5. Класифікаційний дискурс [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://pidruchniki.com/1376102543517/turizm/klasifikatsiyniy_diskurs
6. Никига О. Пізнавальний туризм: сутність та особливості організації / Оксана Никига // Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку туризму в регіонах України : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (18-19 травня 2017 р., м. Львів). - Львів, 2017. - С. 81-84.
https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/9721/1/%d0%97%d0%b1%d1%96%d1%80%d0%bd%d0%b8%d0%ba%20%d0%ba%d0%be%d0%bd%d1%84%d0%b5%d1%80%d0%b5%d0%bd%d1%86%d1%96%d1%97%20%d0%a2%d1%83%d1%80%d0%b8%d0%b7%d0%bc_19.pdf
7. Мельник Л. В. Значення та роль культурно-пізнавального туризму в організації туристичної діяльності / Мельник Л. В., Сущенко В. – Київ: НУХТ, 2018. – 529 с.
<https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/55687d25-dc11-418c-9e32-6c442c2703a7/content>
8. Дутчак С.В. Деякі аспекти виділення сегментів спеціалізованого туризму та їх стан на території Чернівецької області / С.В. Дутчак, М.В. Дутчак // Туристсько-краєзнавчі дослідження.– 1999.– Вип. 2.– С. 123–136.

9. Пізнавальний туризм [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://poznayka.org/s43076t1.html>
10. Пізнавальний туризм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://thecity.com.ua/piznavalnij-turizm.html>
11. Шандор Ф.Ф. Сучасні різновиди туризму / Ф.Ф. Шандор, М.П. Кляп.– Київ : Знання, 2013.– 334 с
12. Смаль І.В. ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ СВІТУ. Ніжин: Видавництво Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2010. 336 с.
13. Левицька Н.М. КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ, 2019
<https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/94c478ce-0984-43d2-aacb-8261e7c67175/content>
14. Поливач К.А. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України / Наук. ред. Руденко Л.Г. – К.: Інститут географії НАН України, 2012. – 208 с.
15. Лебедєва В.В., Шекера С.С. Об'єкти культурної спадщини України у списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО 84 Наукова конференція науково-педагогічних працівників Одеського національного технологічного університету 23-26 квітня 2024 р. <https://ontu.edu.ua/download/konfi/2024/Abstracts-84-SCSPS.pdf>
16. Божко Л.Д. Культурний туризм як важливий чинник соціальнокультурного розвитку регіонів України / Л.Д. Божко // Культура України. – 2011. – Випуск 32.
17. Попович С. І. Туристично-екскурсійні ресурси України: Вступ до проблеми / С.І. Попович // Туристичні ресурси України : зб. наук. статей. – К. : Типографія ФПУ, 1996. – С. 7–17.
18. Михайліченко Г.І. Практика організації туристичних подорожей : навч. посібник / Г.І. Михайліченко. – К. : КНТЕУ, 2003. – 156 с.
19. Державна служба статистики України. Статистична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
20. Вечерський В.В. Пам'ятки архітектури та містобудування України: довідник державного реєстру національного культурного надбання / В.В. Вечерський. – К. : Техніка, 2000. – 664 с.

21. Українська спадщина [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://donklass.com>.
22. Головне управління статистики у м. Києві [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kiev.ukrstat.gov.ua/>.
23. UNWTO World Tourism Barometr [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mkt.unwto.org/barometer>.
24. Які об'єкти охороняє ЮНЕСКО в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ukrainer.net/unesko-v-ukraini/>
25. Державний реєстр національного культурного надбання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://web.archive.org/web/20081231050720/http://www.heritage.com.ua/reestry/index.php?id=67>.
26. Паньків Н., Сагайдак В. ОРГАНІЗАЦІЯ КУЛЬТУРНО-ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ Вісник Хмельницького національного університету 2022, № 5, Том 1 <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/11/2022-310-10.pdf>
27. Клапчук О.О. Туристично-рекреаційні ресурси Львівської області : моногр. / О.О. Клапчук. – Львів ; Івано-Франківськ : Фоліант, 2012. – 192 с.
28. Адміністрація Державної прикордонної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://dpsu.gov.ua/>
29. Львівщина — земля квітучої краси // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2005. – № 29-30. – С. 1–42.
30. Готельне господарство та туризм у Львівській області : статистичний збірник. – Л., 2010. – 111 с.
31. Мацюк О.Я. Замки і фортеці Західної України. Історичні мандрівки / О.Я. Мацюк. – 2-е вид., випр. і доп. – Львів : Центр Європи, 2005. – 192 с.
32. Головне управління статистики Львівської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.lv.ukrstat.gov.ua/>

33. Паньків Н. Є. Туристично-рекреаційні ресурси Львівської області: сучасний стан та перспективи використання для сталого розвитку туризму : монографія / Паньків Н. Є., Лущик М. В., Роїк О.Р. – Львів : Ліга-Прес, 2018. – 150 с.
34. Пламєницька О.Є. Фортеці й замки України / О.Є. Пламєницька // Пам'ятки України. – 1986. – № 3-4. – С. 34–41.
35. Рутинський М.Й. Замковий туризм в Україні : навчальний посібник / М.Й. Рутинський. – Київ : Центр навчальної літератури, 2007. – 432 с.
36. Львівщина — земля квітучої краси // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2005. – № 29-30. – С. 1–42.
37. Всесвітня організація туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.unwto.org.
38. Косар Н. Дослідження розвитку туризму в умовах кризи / Н. Косар, Н. Кузьо // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 2 (176). – С. 115–125.
39. Паньків Н.Є. ВПЛИВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ НА РОЗВИТОК ТУРИЗМУ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ / Н.Є. Паньків, О.М. Гаврилишин // Вісник Хмельницького Національного університету. Економічні науки. Хмельницький, 2021. – № 6. – С. 212–224. (Index Copernicus, Google Scholar, CrossRef). <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/01/en-2021-6t1-36.pdf>
40. Теребух А.А. Методологічні аспекти аналізу ресурсів міського туризму / А.А. Теребух, І.З. Дуцяк // Наук.вісник Міжнародного гуманітарного університету Серія «Економіка і менеджмент». – 2015. – № 12. – С. 109–115.
41. Стратегія розвитку Львівської області на період до 2020 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dfr.minregion.gov.ua/>.
42. Державний реєстр національного культурного надбання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://web.archive.org/web/20081231050720/http://www.heritage.com.ua/reestry/index.php?id=67>.
43. Центр туристичної інформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://city-adm.lviv.ua>

ДОДАТКИ

Додаток А. Презентаційний матеріал

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ ТА РЕКРЕАЦІЇ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

НА ТЕМУ
ШЛЯХИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ
ПОДорожі ДО ЛЬВОВА ДЛЯ ЛЮДЕЙ
З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Здобувач Леонід ПОЛЯКОВ
Керівник Світлана ШЕКЕРА

Пізнавальний туризм - визначення науковців

Хартія щодо пізнавального туризму Міжнародної ради з пам'яток і об'єктів (ICOMOS)	форма туризму, основною метою якого, крім інших завдань, є «відкриття пам'ятників і об'єктів»
В. Федорченко	туристські поїздки, основною метою яких є задоволення допитливості та інших пізнавальних інтересів
П. Пуцетейло	подорожі і поїздки з пізнавальною метою
Ф. Шандора	відвідання історичних, культурних або географічних визначних пам'яток

Пізнавальний туризм – це туристські поїздки, подорожі, походи з метою відвідин будь-яких регіонів, місцевості, центрів туризму тощо, для ознайомлення з пам'ятниками природи, історії і культури, побутом і традиціями місцевого населення, народними ремеслами і промислами, досягненнями у сфері науки, культури, промислового виробництва, будівництва

ПРИКЛАДИ НАПРЯМКІВ

культурно-пізнавального туризму

Європа			Азія		Америка	
Франція приваблює туристів своїм Парижем з Лувром, Версалем, Ейфелевою вежею, Люном, відомим своєю гастрономією та історичним центром	Італія славиться Римом з Колізеєм, Ватиканом та численними музеями, Флоренцією, яка є колыскою Відродження, і Венецією з її каналами та палацами.	Іспанія приваблює Барселоною з архітектурою Гауді, Мадридом з музеєм Прадо та Гранадою з Альгамброю.	Китай з його Великою Китайською стіною, Забороненим містом в Пекіні та Теракотовою армією в Сіані	Японія приваблює Кіото з його храмами та садами, а також Токіо з сучасними музеями та галереями.	В Індії можна побачити Тадж-Махал в Агрі, храми Кхаджурахо та місто Варанасі на річці Ганг.	США відома своїми музеями Смітсонівського інституту, Нью-Йорк з Метрополітен-музеєм та Музеєм сучасного мистецтва.

ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ КУЛЬТУРНО-ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ

Історичні
пам'ятки та
архітектурні
споруди

Археологічні
місця

Природні та
ландшафтні
об'єкти

Релігійні
об'єкти та
паломницькі
місця

Національні та
міжнародні
фестивали

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНО- ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ

Україна

1. **Києво-Печерська Лавра та Софійський собор** (м.Київ) були занесені до світової спадщини ЮНЕСКО в 1990 році;
2. **ансамбль історичного центру Львова** потрапив до спадщини ЮНЕСКО в 1998 році;
3. **геодезична дуга Струве** - це історичний геодезичний проєкт, який проводився з 1816 року з метою визначення форми та розмірів Землі;
4. Карпати представлені дерев'яними церквами карпатського регіону в Польщі та Україні включені в 2013 році;
5. **Стародавнє місто Херсонес Таврійський**, що заснований греками у V столітті до н.е., увійшли в перелік світової спадщини у 2013 році;
6. **Резиденції митрополитів Буковини і Далмації**, розташована в Чернівцях, була включений в список ЮНЕСКО в 2011 році;
7. **Історичний центр Одеси** - це архітектурний комплекс, який відображає історію та культуру міста і славиться своєю різноманітною архітектурою, що відображає різні епохи та стилі

ПАМ'ЯТКИ, ЩО Є СИМВОЛАМИ ТА ВІЗИТНИМИ КАРТКАМИ ЛЬВОВА:

- Комплекс Вірменського собору – найстаріша частина якого датується 1356-1363 рр., а також будинки вірменського кварталу XVI ст.;
- Ансамбль руського кварталу – Успенська церква (1591-1631 рр.);
- Каплиця трьох святих (1591 р.), дзвіниця Корнякта (1578 р.);
- Єзуїтський костел Св. Петра і Павла (XVII ст.);
- Ансамбль собору Св. Юра (XVIII ст.);
- Ансамбль Бернардинського монастиря (кін. XVII ст.);
- Латинський кафедральний собор Св. Марії з XVI ст.;
- Львівський національний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької (1897- 1900 рр.).

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ КУЛЬТУРНО- ПІЗНАВАЛЬНИХ ПОДОРОЖЕЙ ДЛЯ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

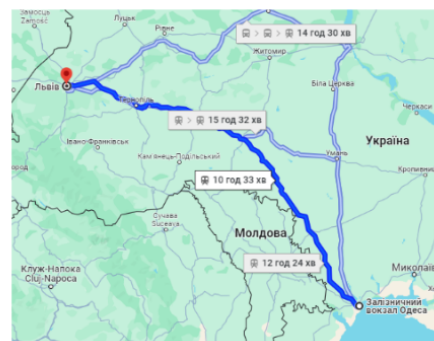
НА ПРИКЛАДІ ОСІБ З ВАДАМИ СЛУХУ ТА ОСІБ,
ЩО ПЕРЕСУВАЮТЬСЯ У ВІЗОЧКАХ

1. адаптація туристичної інфраструктури (обладнання туристичних об'єктів, таких як музеї, театри, галереї, історичні пам'ятки, пандусами, ліфтами, спеціально обладнаними санвузлами та іншими засобами, що полегшують доступ для людей з обмеженими можливостями)
2. впровадження інформаційних технологій, які допомагають людям з обмеженими можливостями орієнтуватися в туристичних об'єктах (тактильні схеми та карти для людей з вадами зору, аудіогідів, що описують експозиції, та інформативних панелей з великим шрифтом та високим контрастом)
3. консультаційні послуги архітекторів при реставрації старовинних будівель
4. навчання персоналу (працівники музеїв, театрів, галерей та інших культурних установ)
5. підготовка інформативних матеріалів та довідників (спеціалізовані веб сайти, мобільні додатки та друківані матеріали у різних форматах, включаючи шрифт Брайля, аудіоформат та відео з сурдоперекладом)
6. доступність громадського транспорту (низькопідлогові автобуси та трамваї, обладнані спеціальними пристроями для полегшення посадки та висадки пасажирів з інвалідністю)
7. проживання туристів (спеціально обладнаних номерів, ліфтів, пандусів, доступних санвузлів та інших необхідних зручностей, навчання персоналу)
8. безпека під час подорожі (спеціальні пристрої для евакуації у разі надзвичайних ситуацій, медичні пункти та медична підтримка)
9. культурні заходи та екскурсії (спеціальні програми, які будуть доступні та цікаві для цієї категорії туристів)
10. співпраця з громадськими організаціями, які займаються питаннями інклюзії та підтримки людей з обмеженими можливостями

ДЕНЬ ПЕРШИЙ

Виїзд з Одеси:

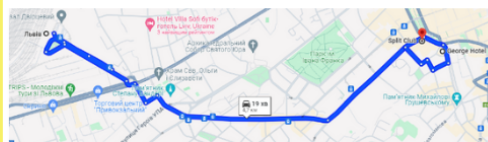
- 18:30 - збір туристичної групи на залізничному вокзалі Одеси.
- 19:46 - виїзд з Одеса Головна.

ДЕНЬ ДРУГИЙ

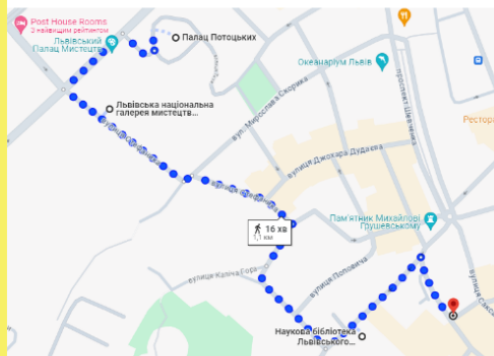
Історичний та культурний Львів

- 06:34 - приїзд на залізничний вокзал Львову.
- 06:34-07:20 - переїзд до готелю George.
- 07:20-08:20 - передача багажу на зберігання.
- 08:20-09:20 - сніданок в Split Club.

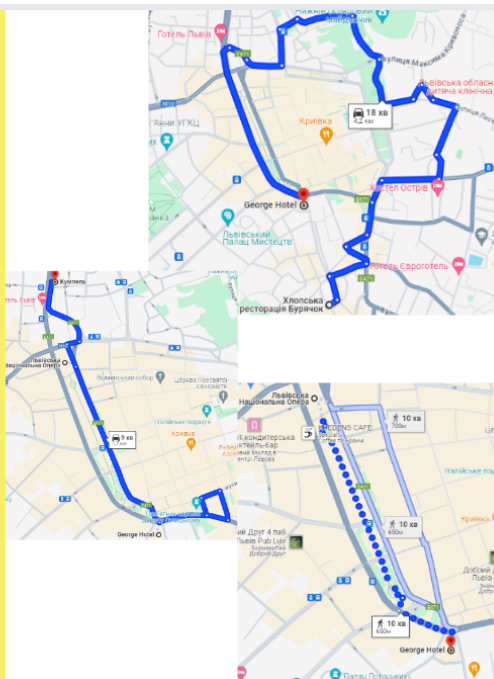
ДЕНЬ ДРУГИЙ

- 09:20-09:25 - перехід до Палацу Потоцьких.
- 09:25-11:00 - екскурсія Палацом Потоцьких.
- 11:00-11:05 - перехід до Львівської національної галереї мистецтв імені Б.Г. Возницького.
- 11:05-12:35 - екскурсія Львівською національною галереєю мистецтв імені Б.Г. Возницького.
- 12:35-12:45 - перехід до Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка.
- 12:45-13:20 - екскурсія Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка.
- 13:20-13:25 - перехід в ресторан української кухні в "Хлопська ресторація Бурячок".

ДЕНЬ ДРУГИЙ

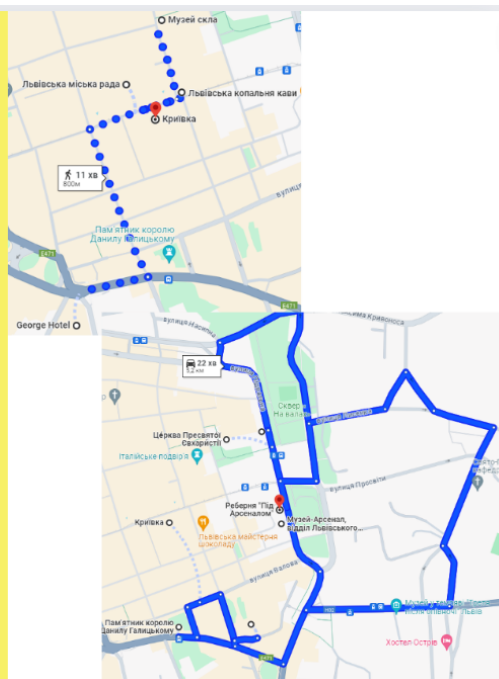
- 13:25-14:00 - обід в "Хлопська ресторація Бурячок".
- 14:00-14:15 - переїзд до Парку-пам'ятки "Високий замок".
- 14:15- 16:00 - екскурсія Парком-пам'яткою "Високий замок".
- 16:00-16:10 - переїзд до готелю George.
- 16:10-16:30 - вільний час.
- 16:30-16:40 - збір туристичної групи біля готелю.
- 16:40-16:50 - переїзд до Львівської Національної Опер.
- 16:50-17:00 - пошук місць та готування до початку вистави.
- 17:00-19:00 / 17:00-19:30 - вистава балет "Жізель" / вистава "Дон Кіхот".
- 19:00-19:10 / 19:4-19:50 - переїзд до ресторану української кухні "Кумпель".
- 19:10-20:30 / 19:50-20:30 - вечеря в ресторану української кухні "Кумпель".
- 20:30-20:40 - переїзд до Львівської Національної Опер.
- 20:40 - 22:00 - прогулянка до пам'ятника Адаму Міцкевичу
- 22:00-22:10 - повернення до готелю (пішки)

ДЕНЬ ТРЕТІЙ

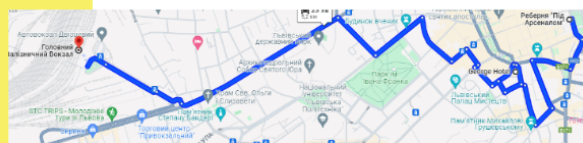
Атмосферний Львів

- 08:00-09:00 - сніданок в готелі, виселення з номеру та передача багажу на зберігання.
- 09:00-09:10 - перехід до Львівської копальні кави.
- 09:10-10:25 - екскурсія копальнею та дегустування кави.
- 10:25 - 11:35 - екскурсія Музеєм скла.
- 11:35 - 13:00 - екскурсія площею Ринок.
- 13:00 - 14:15 - обід в ресторані "Криївка".
- 14:15 - 14:30 - перехід до пам'ятника королю Данилу Галицькому та розповідь про нього.
- 14:30 - 14:35 - перехід до "Бернардинський монастир".
- 14:35 - 15:35 - екскурсія Бернардинським монастирем.
- 15:35 - 15:45 - переїзд до Церкви Пресвятої Євхаристії.
- 15:45 - 16:15 - екскурсія Церквою Пресвятої Євхаристії.
- 16:15 - 17:00 - екскурсія в "Королівський арсенал".
- 17:00 - 17:05 - переїзд до Музею-Арсенал.
- 17:05 - 17:25 - розповідь про музей (наразі закритий).
- 17:25 - 17:30 - перехід до Реберні "Під Арсеналом"

ДЕНЬ ТРЕТІЙ

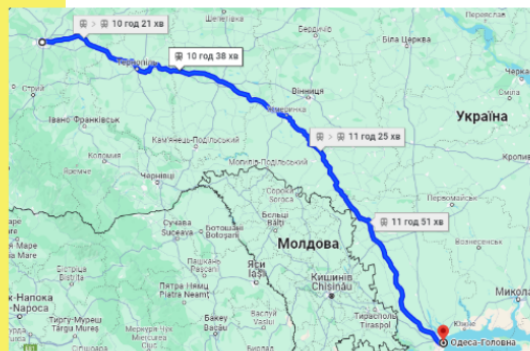
- 17:30 - 18:20 - вечеря в Реберні "Під Арсеналом".
- 18:20-18:30 - переїзд до готелю.
- 18:30 - 18:55 - забираємо багаж зі зберігання.
- 18:55 - 19:15 - переїзд на залізничний вокзал Львову.
- 19:15 - 19:46 - очікування потяга.
- 19:46 - виїзд з залізничного вокзалу Львову.

ДЕНЬ ЧЕТВЕРТИЙ

Повернення в Одесу

06:33 - приїзд на Одеса Головна.

ЦІНА ПУТІВКИ

1. Транспорт:

Потяг Одеса-Львів-Одеса = 943,26 грн * 2 сторони = 1886,52 грн

Мікроавтобус, що супроводжує групу протягом двох днів = 7000 грн/8 осіб = 875,00 грн

2. Проживання: готель George 1 добу = 2380 грн/2 місця в номері = 1190,00 грн.

3. Харчування:

Сніданок в Split Club = 215,00 грн

Обід в "Хлопська ресторація Бурячок" = 180,00 грн

Вечеря в "Кумпель" = 350,00 грн

Дегустація в Львівській копальні кави = 150,00 грн

Обід в "Криївка" = 180,00 грн

Вечеря в Реберні "Під Арсеналом" = 247,00 грн

4. Туристичне страхування = 222,00 грн

5. Розваги та екскурсії:

Винагорода гідів екскурсовода, що володіє українською та англійською, з навичками сурдоперекладача = 1500 грн * 2 = 3000 грн, в розрізі на 1 особу 375 грн.

Екскурсія в Львівській копальні кави = безкоштовно

Екскурсія Палац Потоцьких = 150,00 грн

Екскурсія в Львівську національну галерею мистецтв = 20,00 грн

Екскурсія в Наукову бібліотеку Львівського національного

університету імені Івана Франка = безкоштовно

Екскурсія в парк-пам'ятку "Високий Замок" = 93,75 грн

Квиток на виставу в Львівську Оперу (балет "Жізель" квитки в 5 ряд, балет "Дон Кіхот" квитки в 6 ряд) = 750,00 грн.

Екскурсія в Музей скла = 30,00 грн

Екскурсія в Бернардинський монастир = безкоштовно

Екскурсія в Церква Пресвятої Євхаристії = безкоштовно

Екскурсія в Королівський Арсенал = 200,00 грн

6. Додаткові витрати, включає вартість покупок, подарунків, місцевого транспорту, додаткових послуг тощо, не передбачено.

7800,00 ГРН

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ

Перевірка тексту на плагіат

Кваліфікаційна робота бакалавра.

Тема: **Шляхи організації пізнавальної подорожі до Львова для людей з особливими потребами**

Засіб перевірки <https://www.plag.com.ua>

Здобувач _____ Леонід ПОЛЯКОВ

Керівник роботи _____ Світлана ШЕКЕРА